

Pbàèbràniyà tò ka kandí bhàrɔwà Yàrí bhàrɔwà ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrí andítá àti ka karí bhàrɔwà tí atdíđ. Pbétù, ndi bhàrɔwà-dòkpa nítè nzá ka nandí ale mà, ndirò ka kandí ka fíyò ale mà. Kǎrí ndàlǎ Kàgàwà bhà Ɔte núno ka kí ìndrù tò dhu bhěyi.

Dhu arí ndàlǎ ndi bhàrɔwà nandí ale rǎrǎ Mùyàhudì tó atdí mùkrístò, kǎ rǎ dhu àti «àlě t'ábhúna» tí nídhunǎ (1.1). Kǎni Ungbòta-Ayí tó Andítá mběyi nyú, pbétù kǎni nzá Yěsù ndì nyú tírò. Ídzì Mákùrù navò kǎ tò ní kǎkǎ wemberè tí ì'ì ndi Yěsù Krístò bhà dhu tó ngàmbì tí ale (2.3).

Yàrí bhàrɔwà ò kóró ngari ò rǎ ndàlǎ ní ka nandí ale rǎni wà ndì ndàndǎ dhu fíyò ale mběyi nyú dhu. Ndi bhàrɔwà-ɔvò ní «Pbàèbràniyà», yà angyí nyú ka kongónà Pbàyàhúdì ànzì róná ɔvo (Uvt 2.11). Kǎ rǎ ndàlǎ mbèmbè Yěsù ná'ù Pbàyàhúdì tó atdí mùtù tò ka kǎndǎ dhu bhěyi. I pbàkrístò rǎ ka kavù atdíđ, ràdù àmbe dhu ònzì đđ ndínǎ ì adù tí ì fíyó somà tó angyè màndu ò.

Bìbiliyà đđ dhu nózù ábhǒ ale nyú ná'ù dhu yàrí bhàrɔwà nandí ale randí ka angyinǎ rò àrùbhè kumì ato tò Yěsù Krístò ka kùgù dhu-dzidǎ.

Bhàrɔwà nandí ale azè ndòvò ní óyǒ ɔte-lùkpǒ. Kǎzè nditè dhu, Kàgàwà rivi Idhùnà Yěsù Krístò yà adzi ǒ rǎ'ì àkǎkǎ Ádrùngbǎ Kùhanì tí, ndirò rǎ'ì àlě tó nzérenga ùba Kàgàwà rǎ nǎ àkǎkǎ perè

tí. Yèsù-otù ǒ, Kàgàwà anzì Ungbòta-Ɔwútá àlě'í mànà. Ndi Ungbòta-Ɔwútá nòsè wà yà ayína tó tsí dònǎ, ndirò kùwu wà wò ndi ayína tó tsí. Ndirò kǎzè dhu ní ndàbhù ndi bhàruwà ǒzè rí ale-afí ròtsi ɔbi, ndíní ikò tí pòtsó fíyó a'uta ǒ, ndirò ndíní oko tí atdí irita ǒ tí nzínziyà ǒ.

Bhàruwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Yèsù Krístò-otù ǒ, yà adzi ǒ ale rǎdù 'ùngbò Kàgàwà mànà dhu (1.1-2.18).
- Krístò-otù ǒ, Yèsù ná'ù ale rǐnè 'indrì Kàgàwà-tí'ò a'uta nà dhu (3.1-5.10).
- Yèsù ní àlě tó obhóná Ádrùngbǎ Kùhanì Ungbòta-Ɔwútá ǒ dhu (5.11-10.39).
- Yèsù ní Ádrùngbǎ Kùhanì dhòdhódhóngà nà dhu (14.17-20).
- Yèsù ná'ù ale àkǎ 'òko tí Kàgàwà mànà, ngǔkpà ale mànà, angyìbhà tó ǒfò ǒ dhu (11.1-14).

*Kàgàwà avò dhu indrǔ tò Idhùnà-otù ǒ dhu
(Yùw 1.1-14; Fìl 2.6-11; Kòl 1.15-17; Èbr 10.12-14)*

¹ Angyi, Kàgàwà nóongónà dhu òvò àlě t'ábhúna tò pbànábí-otù ǒ. Kǒngónà i dhu òvò ibí-gùna ndirò ibí ǒfò ǒ. ² Kòmbí, yà yà adzi ǒ dhu-tsù rí ndòdì òná idho ǒ, kǎvò dhu àlě tò Idhùnà-otù ǒ. Ndi Idhùnà-otù ǒ ní ndi kǎbhòlò yà adzi, ndirò ka ní ndi kǎdù idìnà rònyè idzi kóró dhu dǒ. ³ Àbadhi ní ndi Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwè arí nditè kpanya nyunatsi ale. Ndirò, àbadhi ní ndi Kàgàwà nyú arí'ì tí dhu nìtè. Kǎrí yà adzi ǒ kóró dhu

òdo Ɔtëna, yà ádrùngbǎnga tó ɔbi nà arí'ì nǎ. Ndirò, àbadhi níitdègu ìndrũ nú'ò rìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ fíyó nzérenge ǒ rò, ní kǎdù òdzì òrù-akpà ò, ndàdù àdi Kàgàwà yà kóró dhu dǒ arí'ì ádrùngbǎnga nà ale bhà fangà dònǎ rò. ⁴Ndi dhu bhěyi ní ndi, Kàgàwà t'ídhùnà náangò Ádrùngbǎle tí ròsè màlàyíká dònǎ. Obhó tí, Kàgàwà abhù kà tò ɔvo ní abádhí-ɔvò dònǎ fíndá ádrùngbǎnga ròse ɔvo.

Kàgàwà t'ídhùnà ní Ádrùngbǎle ròsè màlàyíká dònǎ dhu

(Zàb 2.6-12; Ìsa 9.5)

⁵Obhó tí, Kàgàwà náavò nzá dhu atdíku màtí pbìndà màlàyíká nzínzì ǒ atdí màlàyíkà tò, ndàti: «Ɔnyì, inyì ní Idhùdu.

Ndirò indo ndì nòpè rò, ima ní Àbanu*.»

Ndirò kǎvò nzá dhu atdí màlàyíkà mà nàndà dhu nǎ, ndàti:

«Ima, ima ní'iyà kà t'Ábanà, ndirò àbadhi ní'iyà Idhùdu*.»

⁶Ndirò, yà ndì ndivi Idhùnà pbìndà sengba yà adzi dǒ òná kàsùmì ǒ, kǎvò dhu tdítǒ ka nàndà dhu nǎ, ndàti:

«Pbàkà màlàyíká kóró nákǎ wà 'ùlě ka*.»

⁷Màlàyíká nàndà dhu nǎ, kǎvò dhu ndàti:

«Ma mónzì ì pbàkà màlàyíká, pbàkà kasutále, rì'ì awe bhěyi ndirò, rì'ì ùla rúla kàzù-idà-do bhěyi*.»

* 1:5 1.5 Zàb 2.7 * 1:5 1.5 2Sà 7.14; 1 Ì nanzì 17.13 * 1:6
1.6 Tòr 32.43 * 1:7 1.7 Zàb 104.4

⁸ Pbétù, Idhùnà tò Kàgàwà náavò dhu ndàti:
«Òo inyi Kàgàwă, Ádrùngbă kamà tó pbùkù
tombi rǒngò àdi dhòdhóhónganà.

Nyi nyarí pbùkù Ádrùngbă kamà tó idzi ùnda
obhónánga tó mùgǒ nǎ.

⁹ Nyi nyózè obhónánga tó dhu, nyadù nzére dhu
nóndrò.

Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, òo Kàgàwă, ima pbùkù
Kàgàwà,

ma mútri nyi nyi'ì ádrùngbă kamà tí,
mòdhò dhèdhe àbhǔ rí indù akye dùnɔ-tsíró,
madù nyidzi ɔrú, nyosè kóró ɔdhínɔ dònă* .»

¹⁰ Kàgàwà náavò dhu átò, ndàti:

«Inyi Ádrùngbălé, òpè tí kóró dhu rǎ 'òpè rò nyi
nyabhòlò ndi yà adzi,

ndirò nyi nyabhòlò ndi òrù-akpà ɔtsúnɔ nǎ.

¹¹ Kóró kǒkò dhu rǐku ikǔ,

pbétù inyi, nyi nyádi sékú.

Ndirò abádhí rǎ 'ìngyě ìngyě àdhàdhì aɛ-rǒ
mùdzarù arí 'ìngyě dhu bhěyi.

¹² Nyi nyí abádhí-ǒnga nákpɔɔ àdhàdhì ka karí
òbvùna ka kí ndi nìngyě mùdzarù àkpɔɔ
dhu bhěyi.

Nyi nyí abádhí ùwǔ àdhàdhì ka karí aɛ-rǒ
mùdzarù ùwǔ dhu bhěyi.

Pbétù inyi, nyi nyádi inyi kèlě tí, ndirò pbùkù
ípìrǒnga rǎ nǎ ìku* .»

¹³ Kàgàwà náavò nzá dhu atdíku màtí pbìndà
màlàyíká nzínzi ǒ atdí màlàyíkà tò, ndàti:

«Ádǐ idú fangà dònă rò,

* **1:9** 1.9 Zàb 45.7-8 * **1:12** 1.12 Zàb 102.26-28

ràrà àhù ma mí pbùkù òmvũ nábhũ nyobè dòya
dhu ò*.»

14 Nírò, màlàyíká ní àdhi mà? Abádhí kóró ní
Kàgàwà bhà mùkèngyè kèlě, kàkà ìnzì ka karí
àlǎna ale-nyìkpó nǎ ale. Kǎrí abádhí ùvǐ ròwù
ndì ndàkǎ ndìgǎ ale dzùnà nónzì.

2

*Inzá dhu àkǎ kǎnzì Ádrùngbǎle Yěsù ìbhò Ɔgù
tó Ɔte gàyà dhu
(Èbr 4.1; 12.25)*

1 Ndi dhu-okú dò rò ní ndi*, àlě kàkǎ àlě ràpǎ
àlě-afí atdíđ yà àlě kíri màkǔrù rǒ, akye àlě
kuwína nǎ. 2 Yà Kàgàwà avò àlě t'ábhúna tò
màlàyíká-otù ǒ Ɔte náavi ndì àkǎkǎ kifù Ɔte tí†.
Ní, inzà ka niri, ìnzì 'àdù kùnò dhu ìfù ale tò
Kàgàwà abhù màlipò àkǎkǎnà abádhí ràbà dhu
bhěyi. 3 Nírò àlě nyú, àlě kugùya ìngbà dhu bhěyi
ndì màlipò ǒ rò, wò dhu bhěyi ádrùngbǎ ògù
nyú gàyà àlě kǎnzì rò? Ádrùngbǎle Yěsù nyú
ndìtírò ní ndi wemberè tí ndi ògù tó màkǔrù
napè ndòvò ìndrũ tò. Ndirò kǎvò dhu niri ale
náavò dhu kpangba àlě tò 'àti, ndi Ɔte ràrǐ àkǎkǎ
kifù Ɔte. 4 Kàgàwà nyú ndìtírò nítè dhu kpangba
átò abádhí ùnò dhu ràrǐ obhó dhu. Ndi dhu kítè
ize-otù ǒ, yà inzà apèna 'ònzì angyi ìndrũ-nzínzì
ǒ dhu-otù ǒ, ndirò dhèdhèrò wiwì-tidò-otù ǒ. Kítè

* 1:13 1.13 Zàb 110.1 * 2:1 2.1 «Ndi dhu-okú dò rò ní ndi»
rí'ì inè kozù átò «Yěsù Krístò ní ádrùngbǎle ròsè màlàyíká dònà
dhu-okú dò rò.» † 2:2 2.2 Ɔte tí ka kátina iró ní Kàgàwà bhà
Ɔyátá (Tòr 33.2).

ka átò yà ndì ndòzè dhu bhěyi ndì ndí Hlǎ-Alafi bhà perè ùndò ìndrű tò dhu-otù ǒ.

*Yěsù avè yà adzi ǒ ale ndì ndígú tí dhu
(Gàl 4.4-5; Fìl 2.6-11; Èbr 4.15-16; 5.7-10)*

⁵ Obhó tí, ìnzǐ ní mǎlàyíká i Kàgàwà ulti ndínǐ okoya tí kámá tí yà àlě kóte dóná ìrǐraya dhu tí adzi ǒ. ⁶ Hlǎ Andítá ò, atdí ale nówò wà dhu k pangba atdí ngari ǒ, ndàti:

«Kàgàwǎ, ìndrű ní àdhu ndínǐ nyi nyirè tí?
Yà adzi ǒ ale ní àdhu ndínǐ pbìndà dhu ava tí tsìnɔ?

⁷ Nyi nyábhɔ ka rǐ'ì obvòbvonǎ rò ake mǎlàyíká tò ákě kàsɔmì tí, ndirò, nyi nyábhɔ ka rǐ'ì ádrùngbǎnga mà ifuta màrà nà.

⁸ Nyi nyíli ka rònyè idzi yà nyi nyabhòlò kóró dhu-tsí dǒ*.»

Ní, Kàgàwà abhù ka rònyè idzi yà ndì nd-abhòlò kóró dhu-tsí dǒ dhu rǎtina, ìmbǎ ìnzá kǎbhɔ kà rònyè idzi dóná atdí dhu mà rǎrǐ'ì. Pbétù, kòmbí màtí àlě kàla nzá dhu iwà Kàgàwà rábhɔ kóró dhu kà rònyè idzi dòyá. ⁹ Àlě kàla dhu ní, Kàgàwà rabhù wà Yěsù rǐ'ì obvòbvonǎ rò ake mǎlàyíká tò ákě kàsɔmì tí, ndínǐ pbìndà ìdzìnga-otù ǒ, ndì ndabhù tí ka rìnè ɔve-dzi kóró ale-okú dò rò. Wò ndi kàbhà ɔve-otù ǒ, kǎbhɔ wà ka rǐ'ì ádrùngbǎnga mà ifuta màrà nà.

¹⁰ Kàgàwà abhòlò ndi kóró dhu-tsí, ndirò i kóró dhu-tsí náarǐ'ì kà tò tí. Ní, dhu afò nga kà ràbhɔ Yěsù rǐ'ì àkǎkǎ ale tí yà ndi Yěsù abà àpbè-otù ǒ, ndínǐ ábhǒ ale nabhù tí rǐ'ì pbìndà inzo tí, ràdù

* 2:8 2.8 Zàb 8.5-7

òtsù pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù ò. Obhó tí, Yěsù ní ndi ìndrű ùnda arí ndíní Kàgàwà igú tí ale. ¹¹ Kǎrí ìndrű ù'ò rìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ fìyó nzérenga ǒ rò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, Yěsù, ìndrű nù'ò ale mà, kǎkà ù'ò ndi ndù'ò rìlǎ ale mà nà kóró ní atdí Àba bhà ale. Ní ndi dhu-okú dò rò, Yěsù-nyì rǐ nǐ ìwɛ abádí ànzi ndi ndí àbanà bhà inzo tí rò. ¹² Obhó tí, kà rǎtina:

«Òo Àba Kàgàwǎ, ma mí ɔvònwɛ nígǎ adódu nzínzi ǒ.

Ma mí nyi nífű pbùkù ale nzínzi ǒ*.»

¹³ Tdítdǒ Yěsù rǎtina:

«Ìma, ma mí atdyúdu ìlǐ dóná ní Kàgàwà.»

Ndirò kà rǎtina:

«Mǎ mí'ì iró atdíkpá yà idù Kàgàwà íbhò nzónzo mà nà*.»

¹⁴ Ì nzónzo ní ìndrű nyú kǎkà ìnè rí'ì ngbùlűya nà ndirò azu mà nà nyuyatsi ale. Ní Yěsù idyi ndi ìndrű tó ǒfò átò. Kǎnzì dhu ndi dhu bhěyi ndíní pbìndà ɔve-otù ǒ, ndi nditò tí yà ɔve t'íbhòta tó ɔbi nà ì'ì Pfòmvo-ɔbì atdíđǒ, ¹⁵ ndirò ndíní ndi ndukolo tí yà ɔve-ɔdò ònzi ì í dhu náabhù ròngò òko ino bhěyi kóró fìyó ípìrǒnga ǒ ale.

¹⁶ Obhó tí, dòtsí nyú kǐra nzá màlàyíkà-dzùnà ndi ndonzi tí, pbétù kǐra yà adzi ǒ ale, Àbràhamù bhà pbàdzukurɛ dzùnà ndi ndonzi tí*. ¹⁷ Ní ndi dhu-okú dò rò, dhu aká àbadhi mà ròfò ì àbanà bhà inzo mà nà kóró dhu ǒ. Ndi dhu bhěyi ní ndi, kǎdùna òngo Kàgàwà tò arí kasu ònzi pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà tí, ndíní ndi ndu'ò tí

* **2:12** 2.12 Zàb 22.23 * **2:13** 2.13 Ìsa 8.17-18 * **2:16** 2.16 Ìsa 41.8-9

ìndrũ tó nzérenga. Ndi ádrùngbǎ kùhanì ní yà pbìndà kasu ìfũ arí, ndàdù ì'ì ìndrũ dǒ ka kí izu àbà nǐ ale-afí nà ale. ¹⁸ Ndirò, àpbè kǎbà ndàdù ùda umvútá ònǎ dhu-okú dò rò, kà rǐ'ì ìnè ndònzì umvútá ǒ ì nòtù ale dzùnà.

3

Yèsù ní àbanà Kàgàwà bhà idza-kàmǎ, ndirò ndi idza ní àlě'i dhu (Ozt 12.7; Mát 21.33-38)

¹ Àbanǎnzó, nyǐ ní yà nyǐ nunzi òrù-akpà ò rò Kàgàwà bhà ale. Ní, nyǐ nyàkǎ nyǐli fùkú irèta Yèsù dǒ tí. Kà ní ndi Kàgàwà bhà uvitatále, ndirò yà àlě karóvona ìndrũ tò a'uta tó pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà. ² Ka nidì ndi kasu t'ónzita tò ní Kàgàwà. Ní kifù ndi kasu ònzi ndì ndí ònǎ ófò, àdhàdhì Músà níifu kóró ale tò ndì ndónzina Kàgàwà bhà idzá kasu dhu bhěyi*. ³ Ní, Yèsù àkǎ kifù atdíđǒ ròsè Músà dònǎ. Obhó tí, ka karí idza nòsì ale nífu atdíđǒ ròsè ndi idza nyú dònǎ. ⁴ Ìngbàtí ìli ndi idza mà nòsì arí ní ìndrũ, pbétù kóró dhu nanzì ale ní Kàgàwà. ⁵ Músà níifu Kàgàwà bhà idzá ndi ndónzina kóró ale tò kasu, ndínǐ ndi kàsùna ní'iyà tí Kàgàwà rùnona ìndrũ tò olùnǎ rò dhu tó ngambì tí. Ka ní'ì kasutále kèlě. ⁶ Pbétù, Krístò ìfu ndi ndónzina kasu àdhàdhì àbanà Kàgàwà bhà idza-kàmǎ tí rǐ'ì ingba tírò. Ndirò àlě'i ní ndi ndi idza, àlě kapé ìko pòtsó mànzì tó ale-afí nà, àlě ràdù àmbe yà àlě kódonà ndínǐ àlě kabá tí dhu òdò dǒ dhèdhe nyú nà rò.

* 3:2 3.2 Ozt 12.7

*Inzá dhu àkǎ kabhũ ale-afí rò'ò odú, ìnzǐ kifũ
Kàgàwà ùnò dhu dhu*

(1Kò 10.1-12)

⁷ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, àdhàdhì Ìlǐlǎ-Alafí náavò angýí dhu bhèyi:

«Indo nyǐ nyapé Kàgàwà-tù ìri,

⁸ ní nyǐ nyàkǎ nzá nyǎbhũ afíkũ rò'ò odú, àdhàdhì abhúkũ náamvù Kàgàwà-afí rùngù ǒ dhu bhèyi.

Abádhí náanzì kùnò dhu gàyà ìnzǐ 'ífũ.»

⁹ Ndirò kǎvò dhu ndàti: «Rùngù ǒ abhúkũ náamvù afídu,

àzèmbè iwà ì ala ìfò kumì ato ǒ ma manzì fíyò dhu rórò tí.

¹⁰ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma mi'ì nàwí nà abádhí rǒ, mati:

«Kàrí ale-afí arúwǐ bìlínghànà.

Ndirò abádhí arí nzǐ pbàkà otu ùngǔ.»

¹¹ Ndirò, ma matsò dhu nàwí-okú dò rò, màti: abádhí rotsúya nzǐ fíyò ma mabhòlò asota tò ngari ò*!»

¹² Nírò àbanǐnzó, nyàndà nga mbèyi! Nzínzìkũ ǒ atdí ale mà nákǎ nzá ndì'ì nzére afína nà, yà ndàbhũ rádù ndùbhà pbìndà a'uta, ndàdù ndìndà itse Kàgàwà, yà ípìrǒnga nà arí'ì dhòdhòdhonganà ale rǒ rò. ¹³ Pbétù, nyǐ nyàkǎ nyǒngò afíkũ àbhũ ròtsì obi bìlínghànà nzínzìkũ ǒ, yà àdì «indonga» tí Ìlǐlǎ Andítá ràtina idhò àdì àlě tò màtí átò rò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyǐ nyǐ nzǐ àdù nyǎbhà nzérenga rùtrǎ nyǐ, ndàbhũ afíkũ rò'ò odú, ìnzǐ nyǐrì Kàgàwà-tsǔ

* 3:11 3.11 Zàb 9.7-11

dhu. ¹⁴ Obhó tí, dhu apé ì'ì inè àlě karí'ì yà dònakpa ò rò àlě kí'ì nà a'uta òdo àlě karí pótsó, ràrà àhũ àlě tó ípìrõnga-tsù rĩ ndòdì dhu ò dhu tí, ní àlě kádù òko atdíkpá arí'ì Krístò mànà ale tí.

¹⁵ Hlã Andítá rĩ dhu òvo ndàti:
«Indo nyĩ nyapé Kàgàwà-tù ìri,
ní nyĩ nyákã nzá nyãbhũ afikũ rò'ò odú, àdhàdhì abhúku náanzì kùnò dhu gàyà ìnzĩ 'ifu dhu bhěyi. ¹⁶ Ádhi mà i Kàgàwà ùnò dhu niri 'adù gàyàna ònzì ìnzĩ ifu? Tí nzĩ yà Músà ɸnda rùvò Mísri tó pbìri ò rò ale kóró? ¹⁷ Ndirò, ádhi mà i Kàgàwà nabhù rākō ifo kumì ato ǒ? Tí nzĩ yà nzérenga nanzi, ndi dhu ràdù 'àbhũ 'ève ràngù ǒ ale kóró? ¹⁸ Ádhi mà i Kàgàwà atsò dhu okúya dò rò ndàti, ìnzĩ abádhí rotsúya yà fíyò ndi ndabhòlò asota tò ngari ò? Tí nzĩ yà ì nuvo ìnzĩ 'ìri kà-tsũ dhu ale*?» ¹⁹ Nírò àbanĩnzó, mã màla dhu ní, abádhí ratsù nzá ndi asota tó ngari ò ìnzá ì à'ù Kàgàwà dhu-okú dòrò.

4

Kàgàwà óbhòlò asota tó ngari pbìndà ale tò dhu

¹ Kàgàwà akò wà ndi asota tó ngari ò àlě kótsù nĩ dhu tó làká àlě tò. Ní dhu àkã nyãndà nga mběyi, ndínĩ ìmbã ìnzĩ rōtsù ányì atdí ale mà ní'ì tí nzínzìkũ ǒ. ² Obhó tí, ka kùnò Kàgàwà bhà Ɔte àlě tò àdhàdhì àlě t'ábhúna tò ka kuno ka dhu bhěyi. Abádhí ìri ndi Ɔte, pbétù ìnzĩ ràdù atdí

* **3:18** 3.18 Ɔzt 14.1-35; Zàb 95.11

dhu mà nónzì fíyò. Obhó tí, ka ì ìrì rò, abádhí adù nzá kà'ù. ³ Pbétù kòmbí àlě, yà àlě ká'ù ka rò, àlě kótsù òtsù ndi asota tó ngari ò. Ndi asota tó ngari nàndà dhu nǎ, Kàgàwà avò dhu àlě t'ábhúna tò, ndàti: ndi ròtsò wà dhu nàwí-okú dò rò, ìnzǎ abádhí rotsúya akekpa màtí yà fíyò ndi ndabhòlò asota tò ngari ò*.

Kávò dhu ndi dhu bhěyi, àzèmbè iwà ndi nditò yà adzi ndi ndabhòlò nǎ pbìndà kasu rórò. ⁴ Obhó tí, Hlǎ Andítá rǎ dhu óvò atdí ngari ó àrùbhù rǎ idho isě idho nàndà dhu nǎ, ndàti: «Àrùbhù rǎ idho isě idho ó, Kàgàwà náaso ndi, iwà ndi nditò pbìndà kasu kóró rórò*.» ⁵ Ndirò, Kàgàwà rătina átò ndi Andítá ò: «Abádhí rǎ nzǎ òtsù akekpa màtí fíyò ma mabhòlò asota tò ngari ò.» ⁶ Angyinǎ rò ka kuno Kàgàwà bhà Óte fíyò ale náatsù nzá ndi asota tó ngari ò, abádhí uvó ì ìnzǎ 'ìrì Kàgàwà-tsu dhu dhu-okú dò rò. Ìnè màtí kà rǎ'ì ndi dhu bhěyi rórò, ngǔkpa ale rǎ'ì inè 'òtsù ndi asota tó ngari ò. ⁷ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Kàgàwà ìli «Indonga» tí kătina ngătsi idho tdítđ. Àbadhi náavò dhu ndi idho nàndà dhu nǎ angyinǎ rò, ádrungbá kamà Dàwudì-otù ó, yà iwà ka kòvò angyinǎ rò dhu bhěyi. Kătí:

Indo nyǎ nyapé Kàgàwà-tù ìri,

ní nyǎ nyàkǎ nzá nyăbhù afikù rò'ò odú.

⁸ Obhó tí, dhu í'iyana gukyè iwà Yèsuwà arà àhù ìndrú nà asota tó ngari ò dhu tí, ní Kàgàwà óvòyana nzǎ dhu tdítđ ndi dhu-dzidó asota tó

* 4:3 4.3 Zàb 95.11 * 4:4 4.4 Ópt 2.2

ngătsi idho dŏ*. ⁹ Nírò, Kàgàwà aródonà pbìndà ale tò sàbatù nyú rí'ì inè. Ndi idho rí'ì àdhàdhì yà kăso ndi òná àrùbhù rí idho isě idho bhěyi. ¹⁰ Obhó tí, wò Kàgàwà óbhòlò asota tó ngari ò òtsù ale, náso wà ndi pbìndà kasu ǒ rò, àdhàdhì Kàgàwà náaso ndi pbìndà kasu ndi nditò dhu-dzidŏ dhu bhěyi. ¹¹ Nírò, dhu àkă àlě rònzì òbi, àlě ròtsù ndi asota tó ngari ò, ìnzì àlě nzínzì ǒ atdí ale mà rònzì dhu àlě t'ábhúna náanzì dhu bhěyi.

¹² Obhó tí, Kàgàwà bhà Ɔte ní ípirǒnga ìbho arí ìndrű tò Ɔte. Ndirò kà rí'ì òbi nà, ndàdù ndàkà ròsè yà Ɔyoyò kunàdò nǐ rí dhu ù'á ìla tó obhi-akpà dònă. Kărótsù bhélébhélé ale-nyutsi, ndàrà òtsi ale-afí nyú rŏ. Ndirò, kărí ale-kpa únzì ì ró nga mà ǒnga núndo, ndàdù àrà òtsi ale-kpa ò tètè mà rŏ. Kărí ìndrű rírèna afina ò ndíní ndi ndonzi tí dhu nàbhù rùnì ndi kpangba. ¹³ Ìmbà Kàgàwà rŏ rò arí ndòru atdí dhu mà rí'ì. Kóró dhu arí'ì kpangba kà tò. Kà-nyèkpó arí kóró dhu àlă. Ndirò Àbadhi ní ndi àlě kòvoya àlě kanzì kóró dhu Ɔnzínà ale.

Yèsù ní pbàkùhání tó ádròdrŏ ale dŏ Kamà nyú ròsè dhu

¹⁴ Àlě kí'ì inè atdíđ ǒsè pbàkùhání tó ádròdrŏ ale dŏ kamà, yà òrù-akpà ò atsù ndàrà àhu Kàgàwà-tí'ò nà. Ndi pbàkùhání tó ádròdrŏ ale dŏ Kamà ní Yèsù, Kàgàwà t'ídhùnà. Ní, dhu àkă àlě rikò pòtsó yà ka àlě ká'ù nǐ àlě tó a'uta ǒ.

* **4:8** 4.8 Obhó tí, Yèsuwà nyú náarà wà àhu ìndrű nà Kànanà tó pbiri ò. Pbétù, iró ka kòzè kitè dhu ní, ndi Kànanà rí'ì yà obhónà asota tó ngari nyú-sisì kèlě.

15 Obhó tí, ndi àlě k'í'ì nà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà ní yà ànò rádù àlě tó ivívinga nánò átò ale. Pfòmvo Sitanì umvú àbadhi-afí kóró otu ǒ, àdhàdhì ndì ndarí àlě-afí umvú dhu bhěyi. Pbétù kǎnzì nzá nzérenga. 16 Ní, dhu àkǎ àlě ròndrì a'uta nyú nà Kàgàwà bhà Ádrùngbǎ kamà tó tombi-ti'ò. Ka ní ndi ídzìnga ònzi arí ìndrǔ tò ale. Ndi dhu bhěyi ní ndi, kà rádù ì'ì izu tó afína nà àlě dǒ, ndàdù àrà ídzìnga ònzì rǒ àlě tò àkǎkǎ kàsùmì ǒ.

5

Yēsù ní Ádrùngbǎ Kùhanì Mèlkisèdeki bhà ǒfò ǒ dhu

1 Ìngbàtí ìli ndì pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà mà nóvò ka karí ìndrǔ nzínzì ǒ rò, ndíní ongó tí kasu ònzì ìndrǔ-ovò rǒ Kàgàwà-ònzì. Ndi kùhanì bhà kasu ní ndùbho ìnzì ka kùbina ùbì tí perè mà, ùbì tí ka kùbina izá tó perè màná Kàgàwà tò ìndrǔ ónzì nzérenga-okú dǒ rò. 2 Ndi nyú tírò ka ní ivivi ale afína ònǎ rò. Ní ndi dhu-okú dǒ rò, kà rǐ'ì ìnè yà inzá ì òzè rórò úwí ídzì otu rǒ rò ale tó dhu ràlǔ dǒna. 3 Ndirò wò ndì nyú tírò kà rǐ'ì ivíví dhu-okú dǒ rò, kàkǎ nzá ndùbho izá tó perè ngǔkpà ale tó nzérenga-okú dǒ rò rǒ tí, pbétù kàkǎ ndùbho ka pbìndà nzérenga-okú dǒ rò màtí átò. 4 Ìmbǎ ndítírò arí ádrùngbǎ kùhanì tó ifuta àbhǔ fǐndà atdí ale mà náarí'ì. Pbétù, Kàgàwà arí ndi ìndrǔ ànzi, ndìli ádrùngbǎ kùhanì tí, àdhàdhì kǎnzi Àrǒnì, ndìli ádrùngbǎ kùhanì tí dhu bhěyi.

5 Ndi dhu bhěyi tí átò, Krístò náabhù nzá pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà tó ádrùngbǎnga tó awáwù ndìtírò fíndà. Pbétù, Kàgàwà ní ndi ka nabhù kà tò. Kǎti kà nǐ:
«Inyi, inyi ní Idhùdu.

Ndirò, indo ndì nòpè rò, ima ní Àbanu*.»

6 Ndi dhu bhěyi tí, kǎvò dhu átò Yěsù nàndà dhu nǐ ngǎtsi ngari ǒ Hìlǎ Andítá ò, ndàti:

«Inyi ní kùhanì dhòdhódhónganà àdhàdhì Mèlkisèdekì í'ì òná ófò ǒ*.»

7 Yà adzi ǒ Yěsù í'ì òná kàsùmì ǒ, kǎtsò ndì Kàgàwà, yà inè í'ì ndìgǔ ndì ɔve ǒ rò ale-rǒ, ndàdù kítèdè ɔrú-tǔna nyú nà ndirò nyina-dha nà. Ní Kàgàwà iri kàbhà itsòta, tsùnà dhu kǐfu dhu-okú dò rò. 8 Inè màtí ndì ndí'ì Kàgàwà t'ídhùnà nyú tí rórò, kǔdhè Kàgàwà-tsǔ dhu iri arí ale tí ndì ndí'ì dhu yà ndì ndabà àpbè-otù ǒ. 9 Kàgàwà itdègu kà-nyutsì ndì ndudhé kóró dhu nábhǔ rākǎ, ní kǎdù òngo kóró ale yà tsùnà dhu iri rí nígǔ rí, ndàbhù ràbà dhòdhódhóngà tó ípírǒnga ale tí. 10 Ndi dhu bhěyi ní ndi, Kàgàwà idì ka rì'ì pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà tí, Mèlkisèdekì bhà ófò ǒ.

*Inzá dhu àkǎ kokò nzónzo tí a'uta ǒ dhu
(1Kò 3.1-3)*

11 Mèlkisèdekì nàndà dhu nǐ, mǎ mí'ì ábhǒ dhu nà fǔkù mǎ múnɔna. Pbétù, mǎ mí'ì dhu-tì àwě tí fǔkù dhu rǐ'ì odú, inzi bǐkù arí inga iri dhu-okú dò rò. 12 Obhó tí, yà nyǐ nyúdà kóró kàsùmì ǒ, nyǐ nyí'ì inè nyǒngò Kàgàwà bhà ɔte

* 5:5 5.5 Zàb 2.7 * 5:6 5.6 ɔpt 14.17-20; Zàb 110.4; Èbr 7.1-17

ùdhě arí ìndrű tò màlímó tí. Pbétù kòmbí, nyĩ nyòko òko yà dònà-kpa ò rò ka kapè kudhe fűkù dhu-atdyú òho nyĩ nyarí kudhe tdítđđ fűkù ró. Nyĩ nyùgèrè nyĩ nyǒngò màkyĩ nózè 'òm̀vù iré-nzo bhěyi ale tí, àzèmbè ododu ònyu ònyu nyĩ nyàmbènà rò. ¹³ Obhó tí, ìngbàtí ìli ndì ale mà, yà màkyĩ kèlě nózè ndòm̀vù ní àdì àdì iré-ngba tí obhónánga tó ɔte ǒ ale. Ka ní inzà únì ídzì dhu t'ónzita mà, nzére dhu t'ónzita mànà ǒnga t'óvòta ale. ¹⁴ Pbétù, ododu ònyu ònyu arí ale ní iwà ǒ'ò ale. I ale ní kákà ì ǒnzina kóró dhu ǒ, iwà únì ídzì dhu mà, nzére dhu mànà ǒnga t'óvòta ale.

6

¹ Ní ndì dhu bhěyi kà rĩ'ì rò, dhu àkã àlě rùdà yà dònà-kpa ò rò ka kudhè àlě tò Krístò đđ isísó dhu-dònã, àlě ràdù àmbè òwu đđ angyi yà iwà ǒ'ò ale tò àkãnà kudhe dhu-tidò ùnĩ àlě kí dhu ǒ. Dhu àkã nzà àlě ràp̀bã àlě tdítđđ yà dònà-kpa ò rò ka kudhè àlě tò dhu t'únita rò. I dhu ní: yà ɔve ò ràdù ìndrű ùndà màtso-tidò ò rò ka kí ale ùgèrè kubhà dhu mà, Kàgàwà à'u ka kí dhu mànà. ² Ndirò ní b̀atizò đđ ka kí dhu ùdhě ìndrű tò dhu mà, ale-ɔtsú ùlĩ ka kí ìndrű đđ dhu mànà*. Ngũkpà dhu ní ìndrű rĩ 'ùngbě ɔve-bvù rò dhu đđ ka kí dhu ùdhě ìndrű tò dhu mà, Kàgàwà it̀diya ìndrű-ànyã dhu đđ ka kí dhu ùdhě dhu mànà. ³ Àlě kákã àlě ràmbè òwu đđ angyi tí yà iwà ǒ'ò ale tò àkãnà kudhe dhu-tidò t'únita ǒ, Kàgàwà òzè ka nĩ.

* **6:2** 6.2 Iró, ale-ɔtsú ùlĩ ka kí ìndrű đđ dhu-tì ní: Kàgàwà ònzi ka kí rirã ndi ale ñlĩ Alafí nĩ dhu.

A'uta ùbha ka kí dhu tó nzérenga

⁴ Kìdyi pé yà iwà ì á'ù Kàgàwà rórò ì nádu angyè fiyó mùtso ò ale tó ófò. Abádhí ála wà Kàgàwà bhà awáwù, abádhí ábà wà yà pbìndà ale tò Kàgàwà arí àbhùna perè átò, ndirò Kàgàwà ábhu wà abádhí ràbà pbìndà Hlílá-Alafí.

⁵ Abádhí nínè wà Kàgàwà bhà Ɔte tó ídzìnga, 'àdù yà ìrà rírà adzi tó ádrùngbǎnga tó obi inè.

⁶ Pbétù, abádhí ádù 'àdu fiyó angyè mùtso ò. Ní ì dhu bhéyi ale-tidò àbhù ka kí rùgèrè ì tditdò rùbhà fiyó nzérenga dhu rǐì odú nyú. Obhó tí, abádhí rǐì àdhàdhì Kàgàwà t'ídhùnà àbhù rí kutò tditdò mùsàlabhà dǒ ale bhéyi, ndirò ìndrù àbhù rí ràmbe dhu ùnò dǒ nzére nyú Yèsù nǐ ale bhéyi.

⁷ Inga tí ka kòbhì adzi náapé àmbe dòná rárà ìkǒ rǒ igye-dha òmvù dǒ, ndàdù dòná ka kòzò ònyù ì'ò ndì nabhì ale tò, ní ndì dhu ìtè dhu Kàgàwà ràso wà ndì adzi. ⁸ Pbétù, kǎpé okpèna nà itsukpó-nzo mà nzére irí-tidò mànà ní'ǒ, ní ndì dhu ìtè dhu ndì adzi rǎrǐ mbǎ tǐna nà, ndirò Kàgàwà rǐ kòfù òná idhò rìndù wà ndì. Ndirò Kàgàwà rǎrà dhu ùtsà kùbi ndì ndí kàzù nǐ dhu rǒ.

⁹ Ɔdhídù, yà atdídǒ mǎ mǒzè nyǐ rò, mǎ mí mbǎ òte wò dhu bhéyi màtí, mǎ mùni wà dhu mbéyi nyú nyǐ rǎrǐ ì inè ídzì otu ǒ. Ndi otu ní ògù tó otu.

¹⁰ Kàgàwà ní obhónánga tó dhu ònzi arí ìndrù tò ale. Ní kà rǐ nǐ àdzo nyǐ nyònzì kasù rǒ rò. Obhó tí, nyǐ nyònzì kàbhà ale dzùnà, ndirò nyǐ nyòko òko abádhí dzùnà ònzi nyǐ nyarí ró tí. Ní ndì dhu ìtè dhu iwà nyǐ róze Kàgàwà. ¹¹ Ndirò,

mă mí atdyúna òho dhu ní, ìngbàtí ìli ndì ale mà nzínzìkù ǒ rākă ndàmbe Kàgàwà bhà ale dzùnà ònzì dǒ wò dhu bhěyi tí, rārà àhù yà adzi ǒ dhu-tsù rǐ ndòdì dhu ò. Nírò ní ndì nyǐ nyádù yà nyǐ nyódona Kàgàwà rònzì fǔkù dhu àbà nǐ. ¹² Nírò, nyǐ nyākă nzá nyǐ'ì ngbǒya úyí ale tí, pbétù nyǐ nyākă nyòkò Kàgàwà ná'ù ale bhěyi, ndirò dhu-dzi òndù arí ale bhěyi. Ndi dhu bhěyi aróko ale ní ndi Kàgàwà òkò fǐndá làkă fǐyò dhu àbà arí.

*Kàgàwà arí nzǐ ndì ndòkò làkă ùwǔ dhu
(Èbr 10.23-24,32-36)*

¹³ Kàgàwà rǐ làkă òkò Àbràhamù tò rò, kǎtsò dhu ɔvòna rǒ ndìtírò. Kǎnzì dhu ndì dhu bhěyi ìmbà ɔvòna rǒ ndì ndádù dhu òtsò ngǎtsi òna nǎ ósè ádrùngbǎle ní'ì nídhunǐ. ¹⁴ Kǎti: «Ma mòtsò wà dhu obhó nyú, ma mí nyasò àsò atdíǒ, madù pbùkù pbàdzukurù-bvù níse atdíǒ átò*.» ¹⁵ Ní, ìnzǐ ndì ndì ndìngyě rórò ndì ndòdò Kàgàwà ùnò fǐndà dhu rò, Àbràhamù adù yà Kàgàwà akò fǐndá làkă fǐndà dhu àbà. ¹⁶ Obhó tí, ìndrǔ apé dhu òtsò, ní abádhí arí ndì dhu òtsò yà ádrùngbǎle tí rǐ'ì ròsè dòyanǎ ale-ɔvò rǒ. Ndirò, òtsò abádhí òtsò dhu náarí kóró agòta ìto abádhí nzínzì ǒ rò. ¹⁷ Ndirò ndì ófò ǒ tí, Kàgàwà azè ndìtè dhu k pangba yà ndì ndòkò fǐndá làkă dhu àbà rí ale tò, ìnzǐ ndì rārǎdù pbìndà ɔte ùwù akekpa màtí. Ní kǐtè ndì làkă tó obhóngà dhu ndì ndòtsò ndisě ka nǐ dhu-otù ǒ. ¹⁸ Nírò, ìnzǐ arí 'ùwǔ dhu yà ìnzǐ Kàgàwà rǎdù tìtò ùnò òyá rǐ'ì ɔyɔ. I dhu ní làkă t'ókòta

* 6:14 6.14 ɔpt 22.16-17

mà dhu t'ótsota mànà. Ní, yà kà-nyuṣṣi àlě kúrù àlě rò, kǒkò óyǒ dhu-okú dò rò, àlě-afí nótsi wà ɔbi atdíǎ, ndíní àlě kòdɔ tí àlě ràbà yà kǒkò fíndá làká àlě tò dhu àlě-atdyú nyú nà. ¹⁹ Ndi àlě kòdɔnà àlě ràbà dhu rǎ àlě àbhǔ àlě rikò pòtsó Kàgàwà-ònzǐ àlě-afí ònǎ rò, àdhàdhì nàngà náarí bàtò àbhǔ ridè pòtsó atdí ngari ǒ idha dǒ dhu bhěyi. Kǎbhɛ àlě àlě rùdà àlě-afí ònǎ rò pàziyà ònǎ, àlě ròtsù atdíǎ ílǎ ngari ò, yà Kàgàwà arádi òrù-akpà ò i. ²⁰ Yèsù atsù ndi angyi ányì àlě tò, ndàdù òngò pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà tí dhòdhòhónganà, Mèlkisèdekì bhà ófò ǒ.

7

Mèlkisèdekì ní ádrùngbǎ kamà ndirò ádrùngbǎ kùhanì dhu

¹ Mèlkisèdekì ní'ì Sàlemù tó kigò ǒ ádrùngbǎ kamà. Ndirò ka ní'ì Kàgàwà yà kóró dhu dǒ arí'ì ɔrú ale bhà kùhanì. Ní atdíku, Àbràhamù rǎ ndàdù ádròdrǒ kámá mànà ndi ndúgyè ìla, ndàdù abádhí lèma ònzǐ dhu-dzidǒ rò, Mèlkisèdekì arà, 'òwù 'ùsò kà mànà otu ǒ rò, ndàdù kàso. ² Ní Àbràhamù adù ndi ndàkò ìla ǒ dhu kóró tó atdíngà idre dǒ nábhɛ kà tò. Mèlkisèdekì tí kátina ɔvɔ-tì ní obhónánga tó ádrùngbǎ kamà. Ndirò ka ní Sàlemù tó kigò ǒ ádrùngbǎ kamà*. Sàlemù-tì ní màrùngà. ³ Ka kúni nzá Mèlkisèdekì t'ábanà mà, kà-tsánà mà ndirò atdí kà t'ábhunà mà. Ndirò, ka kúni nzá ìngbàngá ka kugu ka dhu mà, ndirò ìngbàngá

* 7:2 7.2 ɔpt 14.17-20

kădù òvè dhu mà. Kòfò ndì Kàgàwà t'ídhùnà nà ka ní kùhanì dhòdhódhóngà nà nídhunì.

⁴ Nírò, nyàndà pé wò ale i'ì ádrùngbàle nyú tí òná ófò! Àbràhamù, àlě t'ábhunà-nzìnzì nyú mà, náabhù ila ǒ ndì ndakò kóró dhu-tidò tó atdínɡa idrè dǒ kà tò. ⁵ Pbàyàhúdì-bvǔ pbàkùhání ni'ì Lawì bhà pbàdzukurù, ndì Lawì ràdù i'ì Àbràhamù bhà mùdzukurù. Ní Músà bhà Úyatá núuyá dhu pbàkùhání tò róngò adóya, Pbàisràyélí, nónzì rùbho ì àbà kóró dhu-tidò tó atdínɡa idrè dǒ fíyò*. ⁶ Ndirò, Mèlkisèdekì ni'ì nzì Lawì bhà pbàdzukurù nzìnzì ǒ ale. Pbétù, Àbràhamù abhù ndì ndàbà kóró dhu-tidò tó atdínɡa idre dǒ kà tò. Ndirò kădù ndì Àbràhamù, yà Kàgàwà akò làkà fíndà ale náso. ⁷ Inzá ka kàgò ale dóná rórò, ákě ale àsò arí narí ádrùngbàle. ⁸ Lawì bhà pbàdzukurù nzìnzì ǒ i'ì pbàkùhání tí ale, yà kóró dhu-tidò tó atdínɡa idrè dǒ tó perè núbho ka kongónà fíyò ale, ni'ì ùvǔ rádù ùve atdíku ale. Pbétù Mèlkisèdekì, yà Àbràhamù abhù ndì ndàbà kóró dhu tó atdínɡa idrè dǒ fíndà ale, ní dhòdhódhóngà nà arí'ì ípìrǒngà nà ale, àdhàdhì fíllǎ Andítá rǔnǒna dhu bhěyi. ⁹ Nírò, àlě kìnè àlě ràtì, Lawì, yà pbìndà pbàdzukurù tò adóya Pbàisràyélí nóngónà kóró dhu-tidò tó atdínɡa idrè dǒ núbho perè tí fíyò ale, ní rabhù wà kóró dhu-tidò tó atdínɡa idrè dǒ átò perè tí Mèlkisèdekì tò Àbràhamù-nyutsì. ¹⁰ Obhó tí, inzá màtí ka kàpè ndùgù rórò, Lawì i'ì inè abhunà-nzìnzì Àbràhamù-nyutsì,

* 7:5 7.5 Ozt 18.21

Mèlkisèdekì mà nà ndi abhunà-nzìnzì mà rĩ 'ùsò, rādù perè àbhũ fĩndà ònà kàsũmì ǒ.

Kàgàwà rĩ Mèlkisèdekì bhěyi ngàtsi ádrùngbǎ kùhanì, Yèsù, ìlì dhu

¹¹ Pbàisràyéí tó Ƴyátá ò, ka kongónà pbàkùhání òvò Lawì bhà pbàdzukurũ nzínzì ǒ. Abádhí ní'ì pbàkùhání Àrǒnì bhà ófò ǒ. Pbétù pbàkùhání tí abádhí í'ì ònà ófò ní'ì inzà àkǎ ófò. Àkǎ àkǎ dhu tí kǐ'ì nánì, ka kahòna nzi Mèlkisèdekì bhà ófò ǒ rí kasũ ònzi kùhanì-atdyú tdítǒ. Ndi dhu í'ina mbǎ tǐna nà. ¹² Obhó tí, kùhanì tó kasũ Ƴwũ ndi rò, Ƴyátá àkǎ wà ndũwũ ndi átò. ¹³ Ndirò, wò ka kòtè pbìndà dhu dǒ àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù ní'ì vurò ale-dhú-tidò. Ndirò kà mà tó dhu-dhú nzínzì ǒ, màzàbahù dǒ kùhanì tó kasũ nanzì atdí ale mà ní'ì ìmbǎ. ¹⁴ Obhó tí, dhu ùni wà ndi k pangba àlě tó Ádrùngbǎle rahù Yudhà-dhú nzínzì ǒ rò. Ndirò ndi ale-dhú nàndà dhu nǐ, Músà náavò nzà kùhanì tó kasũ tó dhu nàndà atdí ɔte mà.

¹⁵ Ndirò, yàrí ní ndi ndi dhu nìtè k pangba tdítǒ dhu: Mèlkisèdekì nà ndi nòfò ngàtsi kùhanì nítò wà ndi. ¹⁶ Ndi kùhanì-tsí ka kilì nzà rĩ'ì kùhanì tí ìndrũ tó màndũ nónzi ka dhu-okú dǒ rò. Pbétù, ka kilì ka rĩ'ì kùhanì tí dhòdhóhonganà arádi ípìrǒnga bhà ádrùngbǎnga tó obi nǐ. ¹⁷ Obhó tí, Hǐlǎ Andítá rĩ dhu ìtè k pangba, ndàti:

«Ƴnyi ní dhòdhóhonganà arádi kùhanì Mèlkisèdekì bhà ófò ǒ* ale.»

* 7:17 7.17 Zàb 110.4

18 Ndi dhu bhěyi ní ndi, Kàgàwà ahò angyè ɥyátá, ndi ɥyátá i'ì ivívinga nà ndirò kǎnzì nzá ìndrű-dzùnà dhu dhu-okú dò rò. 19 Obhó tí, wò ndi Músà bhà ɥyátá náabhù nzá ìndrű Kàgàwà ròzù àkǎkǎ ale tí nyìkpóna ǒ. Pbétù kòmbí, Kàgàwà íbhò wà àlě kádù òdònà àlě kabá tí atdíđǒ àkǎ dhu. Ndi dhu-otù ǒ nga ní ndi àlě kí'ì inè àlě ròndrì Kàgàwà-ti'ò nǐ.

20 Ròsè wò dhu dònǎ, Yèsù ìlǐ ndì ndí ràdì Ádrùngbǎ Kùhanì tí rò, Kàgàwà atsò pé dhu angyi. Pbétù, Lawì bhà pbàdzuru nzínzì ǒ ale ùlǐ ka kí kùhanì tó kasu ǒ rò, ka katsò nzá dhu ndi dhu bhěyi. 21 Pbétù, Kàgàwà ìlǐ Yèsù rǐ'ì Kùhanì tí ya ndì ndòtsò dhu dhu-otù ǒ. Kǎti kà nǐ:

«Ima Ádrùngbǎle Kàgàwà, ma mòtsò wà dhu, ndirò ma mí nzǐ madű tdítđǒ ndi dhu dǒ: nyi nyádi Kùhanì tí dhòdhóhonganà*.»

22 Ndi dhu bhěyi Kàgàwà òtsò dhu dhu-otù ǒ, Yèsù ní ndi àlě àbhù rí àlě rà'ù dhu inè àlě rǎrǐ'ì Kàgàwà mànà àlě nùngbò atdíđǒ àkǎ ungbòta ɔwútá nà ale.

23 Ndirò ngǎtsi dhu rǐ'ì inè átò: ngǔkpà pbàkùhání ní'ì abhò rò. Ní abádhí owúnà ùve rǒ, kadù 'èwɛ pbàkùhání-ɔwútá nǐ. Ní ndi dhu aránà abádhí àbhù rǒ ìnzǐ rònzì kùhanì tó fiyó kasu dhòdhóhonganà. 24 Pbétù, Yèsù tò ndi dhu rǐ'ì ìmbǎ ndi dhu bhěyi: Kà rǐ'ì ípìrǒnga nà dhòdhóhonganà, ndirò kùwű rí kùhanì tó kàbhà kasu ǒ rò atdí ale mà rǐ'ì ìmbǎ. 25 Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, kà rǐ'ì inè ndìgű Kàgàwà-ti'ò iwű otùna ǒ ale atdíđǒ. Obhó tí, kà rǐ'ì ípìrǒnga

* 7:21 7.21 Zàb 110.4

nà dhòdhóhónganà, ndirò kǎrí ndìtsò Kàgàwà rǒ abádhí-okú dò rò. ²⁶ Nírò, Yěsù ní ndi àkǎkǎ àlě tò pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà. Ka ní flǎlǎ ale Kàgàwà-nyìkpó ǒ, ìmbǎ afátá nà ale, ndirò ìmbǎ nzére dhu tí ka kózùna atdí dhu mà rǐrǐ nyunatsì ale. Kàgàwà ìndà ka nzérenगतále rǒ rò, ndàdù kídzi, ndìli ɔrú ngari nyú ǒ òrù-akpà ò. ²⁷ Kà rǐ nǐ bilínganà ndì ndí perè ùbhǒ Kàgàwà tò dhu-atdyú òho, àdhàdhì pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ ngǔkpà kámá nóɔnzínà ka bhěyi. Abádhí ubhónà pé perè fiyó nzérenга nyú-okú dò rò ìtírò, ndirò ndi dhu-dzidǒ 'àdù kùbho ngǔkpà ale tó nzérenга-okú dò rò. Obhó tí, Yěsù anzì dhu ndi dhu bhěyi atdí-gùna kèlě tí, yà ndì ndipfo ndì ndìtírò ɔve tò dhu-otù ǒ. ²⁸ Músà bhà Ʋyátá náabhù kali ìnè nzére dhu tí ka kózùna dhu rǐrǐ nyuyatsì ale mà rǐrǐ ádròdrǒ pbàkùhání tí. Pbétù, Kàgàwà atsò dhu* núuwù ndi Músà bhà Ʋyátá. Wò ndi kǎtsò dhu nǐ, kídì Idhùnà ràdì pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà tí. Ndi kà t'ídhùnà ní ndi àkǎkǎ dhu bhěyi rí pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà tó pbìndà kasu ònzi dhòdhóhónganà ale.

8

*Yěsù ní àlě tó obhóná pbàkùhání tó ádròdrǒ
ale dǒ Kamà
Ungbòta-Ɖwátá ǒ dhu*

(Ìsa 55.3; Ɛbr 9.6-12; 12.24)

¹ Yàrí ní ndi wò mà mòzè mǎnò fǔkù dhu nzínzi ǒ ádrùngbǎ dhu: àlě kí'ì nà pbàkùhání tó

* **7:28** 7.28 Kàgàwà atsò dhu rǐrǐ 7.21 ò.

ádròdrǒ ale dǒ Kamà tí ní ndi Yěsù nyú. Ǫrù-akpà ò, kǎdi Kàgàwà bhà ifuta tó ádrùngbǎ kamà tó tombi tó fangà dònǎ rò. ² Kǎrí Ádrùngbǎ Kùhanì tó pbìndà kasu ònzi atdíđǒ ìlǎ ngari ò Kàgàwà arádi i, kà-tì ní, kà rarí ndi kasu ònzi obhóná hemě-dzà ǒ. Ndi hemě-dzà ní wò ndi Ádrùngbǎle Kàgàwà úpe, ìnzǐ ní ìndrǔ úpe.

³ Ìngbàtí ìli ndi ádrùngbǎ kùhanì mà ka kilínà ndínǐ ongó tí yà ùbi tí ka kúbina ìzǎ tó perè mà ngǔkpà perè-tidò mànà núbho Kàgàwà tò. Ní ndi perè nàndà dhu nǐ, dhu akána Yěsù, àlě tó pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà, rǐ'ì perè tí ndi ndábhǔna ìndrǔ-ovò rǒ dhu nà. ⁴ Yà adzi ǒ ndi ndí'ì nánǐ, kǐ'iyana mbǎ kùhanì tí, ìnè Músà bhà Ʋyátá ávi dhu bhěyi rí perè ùbhǒ Kàgàwà tò ngǔkpà pbàkùhání rǐ'ì nídhunǐ. ⁵ Ʋ pbàkùhání rǒnzina ìlǐlǎ ngari ò kasu ní'ì yà òrù-akpà ò arí 'ònzi obhóná dhu tó ǒfò kèlě. Obhó tí, yà ìkyèrǒ Músà rǐ'ì ndínǐ ndi ndosí tí hemě-dzà òná kàsùmì ǒ, Kàgàwà avò dhu kà tò ndàti: «Ándà yàrí dhu mběyi. Nyi nyí hemě-dzà ùpě yà pbìrì dǒ rò ma mìtè ìndù idza tó ǒfò ǒ*.» ⁶ Ní kòmbí, Yěsù tò Kàgàwà ábhǔ kasu ní ìdzi kasu nyú ròsè ngǔkpà pbàkùhání tó kasu dònǎ. Obhó tí, kǐdè ìndrǔ nzínzì ǒ Kàgàwà mànà, ndínǐ ndi ndungbò tí ìndrǔ fǐndá ìdzìngà ósè angyè ungbòta tó ìdzìngà dònǎ ungbòta nǐ. Ndi ungbòta ní yà Kàgàwà akò fǐndá làkà ìndrǔ tò àkǎ àkǎ ungbòta.

* 8:5 8.5 Uvt 25.40.

7 Wemberè tó ungbòta† ní'iyana gukyè iwà ìndrũ nabhù rì'ì àkà àkà ale tí Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhu tí, ní Kàgàwà ahòna nzí ngátsi ungbòta-atdyú ndònzì pbìndà ale mànà. 8 Pbétù, yàrí ní ndi Kàgàwà arù pbìndà ale dǒ tí dhu. Kǎti:

«Kànǎ idhò ìrà wà.

Ndi idhò ní yà mǎ mí mǔngbò ɔwútána tí Ìsràyeli tó pbìrì ǒ bhà mà,

Yùdeyà tó pbìrì ǒ bhà mànà òná idhò.

9 Ndi ungbòta rǎ mbǎ ì'ì àdhàdhì yà abádhí t'ábhúya mànà ma manzì ungbòta bhěyi, yà ma mǔlú abádhí ɔtsúya rǒ,

mipfo Mísri tó pbìrì ò rò òná idhò ǒ dhu bhěyi.

Ìnzá abádhí akò 'òngò ndi ungbòta ifa bìlìnganà dhu-okú dò rò,

ìma mà átò, ma madù abádhí ùbhà.»

10 Ndirò kǎti:

«Ndi idhò dzidǒ, yàrí ní ndi Ìsràyeli tó pbìrì ǒ bhà mànà mǎ mungbòya mǎ nǎ ungbòta-tidò.

Ma mabhùya abádhí rùni pbàkà Ɔyátá,

madù àndinà átò abádhí-afí ò.

Ma ní'iya abádhí tó Kàgàwà,

ndirò abádhí ní'iya pbàkà ale.

11 Atdí ale mà náaraya nzí dhu ùdhe rǒ atdí ɔdhìnà tò màtí, ndirò adòná tò màtí, ndàti:

<Nyì nyàkǎ nyuni Ádrùngbǎle Kàgàwà!>

Obhó tí, kóró ale núuniya ma,

ròpè ndi àkěkpá ngbángba ò rò, ràrà àhà abádhí nzínzì ǒ ádrùngbǎle ò.

† 8:7 8.7 Wemberè tó ungbòta ní yà Sinayi tí kátina pbìrì-dǒ rò Kàgàwà anzi pbìndà ale mànà ungbòta (Uvt 24.3-8).

12 Ma mubàya abádhí tó afátá,
 ìnzì madù abádhí tó nzérenge ìrè*.»

13 Kàgàwà rǒte Ungbòta Ɔwútá dǒ dhu náadù
 wemberè tó Ungbòta àbhu rǒngò ayína tí. Ndirò
 ayína tí òngò dhu, yà iwà ndì níngyě dhu, ní
 íkyèrǒ òdì ndíní ndì ndawí tí dhu.

9

*Ungbòta-Ɔwútá tó ídzinga núdà wà Ungbòta-
 ayí tó ídzinga dhu*

(Uvt 24.3-8; 25; 26; 40.17-33; Ɛbr 12.24)

1 Wemberè tó ungbòta ǒ, Kàgàwà rǒ ìndrù
 arí 'ìtsò yà adzi dǒ òná rò ngari mà, abádhí
 àkǎ 'ònzì somà tí dhu mànà dǒ uyátá ní'ì
 ìnè. 2 Ndi dhu bhěyi ní ndi, abádhí upe hemě-
 dzà. Anyì-dzá, wemberè tó kàluga-ǒvò ní'ì «Ĥlǎ
 Ngari». Ndi kàluga ǒ ka kulì dhu ní àrùbhù
 ɔpbína nà ádrùngbǎ tarà-ba mà, Kàgàwà tò ka
 kùbhǒna perè tí mùgati ka kulínà dòná mizà
 mànà*. 3 Ndirò, ndi wemberè tó kàluga mà ɔyo
 rí kisé kàluga mànà-ǒnga ka kundo ádrùngbǎ
 mberù-ba ní. Wò ndi ɔyo rí kisé kàluga-ǒvò
 ní'ì «Atdídǒ Ĥlǎ Ngari.» 4 Ndi kàluga ò i'ì dhu
 ní ɔrò nǐ ka kóbhòlò màzàbahù-tidò, yà mběyi
 aróngu kàzù ò ka kòbì ndì rò alindra-tidò tó
 perè ka kòbínà dòná rò màzàbahù. Ngǎtsi dhu
 ní'ì ɔrò nǐ ka kútri kóró ngbǒna sàndukù, yà
 «Ungbòta tó Sàndukù» tí ka kátina sàndukù.
 Ndi sàndukù ò i'ì dhu ní, ɔrò nǐ ka kóbhòlò kópà,
 yà mànà tí kátina mùgati-tidò rǐ'ì ònà mà, Àrǒnì

* **8:12** 8.12 Yèr 31.31-34 * **9:2** 9.2 Law 24.5-9

bhà mùgǒ, yà ɔpbína atà, ndàdù ìpfǒ mànà*. Ndirò, kà'ò ì'ì ngǔkpà dhu ní óyǒ odu-afǎ-nzo, yà ndì mànà ìndrǔ nùngbò Ʋyátá Kàgàwà andí dòyá*. ⁵ Ndi sàndukù dǒ ka kuli dhu ní Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù ìtè rí àtsà ka kátsà màkèrubi tí kátina màlàyíká tó óyǒ woyò. † màkèrubi nùngbe pékéléya, sisìya ràdù ndìbvù yà perè tí ka kùbho Kàgàwà tò, ndínì kùbà tí ìndrǔ tó nzérenga ìzǎ-azù nífù ka kongónà òná ngari dǒ. Pbétù kòmbí rí'ì kàsùmì ní nzi yà kóró kǒkò dhu àwě ka kí òná atdátdírà ǒ kàsùmì.

⁶ Wò dhu bhéyi ní ndì ka kahù kǒkò dhu-nyitì kóró. Ní, pbàkùhání nóongónà òtsù bìlìnganà wò wemberè tó kàluga ò, fìyó kasu ònzi ì í rò. ⁷ Pbétù, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà kèlě atdírà ní ndì ongónà òtsù wò ɔyo rí kisé kàluga ò atdí-gùna kèlě tí, yà ato náarí ìrà dhu bhéyi. Àbadhi ongónà òtsù nà fóná ányì dhu ní, yà perè tí ndì ndìpfo ndì nyé tírò pbìndà nzérenga-okú dò rò ìzǎ-azù mà, yà ngǔkpà ale ìpfo perè tí fìyó nzérenga-okú dò rò ìzǎ-azù mànà*. ⁸ Wò dhu-otù ǒ, Hìlǎ-Alafí azè nditè dhu ní, «Atdídǒ Hǎ Ngari» ò ìndrǔ rǒtsù Kàgàwà-tí'ò òná otu rí'ì inzà ndì ndàpè ndàngbě ró dhu. Ndi dhu ní'ì àdì yà adzi dǒ hemě-dzà àdì kasu ònzi ndì ndí ró òná kàsùmì ǒ dhu. ⁹ Wòrì ní ndì yà kòmbí arí 'ònzi dhu nitè ófò. Ndi dhu ní'ì, Kàgàwà tò ka kubhónà ngǔkpà perè-tidò mà, ẹ̀bi tí ka kùbínà ìzǎ tó perè mànà rongónà nzi àdù Kàgàwà ẹ̀lě arí ale àbhu rí'ì àkǎkǎ atdíđǒ afína ònǎ rò kònzí ale tí. ¹⁰ Kǒkò

* 9:4 9.4 Ɔzt 17.9-15 * 9:4 9.4 Tòr 10.3-5 * 9:7 9.7 Law 6.11,15

uyátá ní ì ìndrű ongónà ìfunà ì ónyuna dhu mà, ì ómvuna dhu mà, ndirò fiyó somà tó màndu nózè dhu bhěyi ì í 'ù'ó 'ílă Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhu mànà nàndà dhu nǎ. I uyátá ì'ì ngari nà ràrà àhụ Kàgàwà rǎ kóró dhu ùwǔ, ròngò owátána tí òná kàsùmì ò.

¹¹ Pbétù, Krístò ira pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ Kamà tí, ndínǎ ndì ndibho tí yà ìnè àlě kí'ì nà kòmbí màtí ídzìngà àlě tò. Kàtsù ádrùngbǎ, ndirò atdíđǒ àkǎ hemě-dzà ò. Ndi hemě-dzà ní nzì yà ìndrű nyú núpe. Kà-tì ní, ka ní nzì yà adzi dǒ hemě-dzà. ¹² Kàtsù atdí-gùna kèlě tí ndi idza ǒ Atdíđǒ Ǫǎ Ngari ò. Kàtsù nzá ányì ùbì tí ka kùbina perè tí ìndrì-akpá-azù nà ndirò ìkyì-akpá-nzo-azù nà, pbétù kàtsù ányì azùna nyú otù ǒ ndítírò. Ndirò, ndi otu ǒ ní ndi, kǔwù àlě dhòdhódhónganà àlě tó nzérenga ǒ rò. ¹³ Angyi ka kongónà perè tí ka kùbho Kàgàwà tò ìndrì-akpá-azù mà, ìkyì-akpá-nzo-azù mà, kàzụ ò ka kùbì ìkyì-ivá-nzo-ohù mànà núvò Kàgàwà-nyìkpó ǒ òtì ale dò, ndínǎ abádhí nu'ò tí rǐlǎ ngbǒya òná rò kà-nyìkpó ǒ. ¹⁴ Ní, dhu apé ì'ì ndi dhu bhěyi kǒkò izǎ-azù nóongónà dhu ònzì dhu tí, ní Krístò-azù nyú tí mbǎ àdù ì'ì obi nà atdíđǒ ròsè, ndù'ò àlě, àlě rǐlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ? Obhó tí, Kàgàwà, yà dhòdhódhónganà arí'ì ale bhà Ǫlǎ Alafí-otù ǒ, Krístò nípfò ndì ndítírò perè tí Kàgàwà tò. Ndirò, kǎzù núu'ò àlě tó irèta rǐlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ inzá àkǎ mùtso ǒ rò, ndínǎ àlě konzi tí Kàgàwà, yà ìpìrǒngà nà arí'ì dhòdhódhónganà ale bhà kasu.

¹⁵ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Krístò ní ìndrű

nzínzì ǒ arí ide Kàgàwà mànà ale, ndi Kàgàwà ónzì ìndrű mànà ɔwátána tó ungbòta ǒ. Ndi dhu otù ǒ ní ndi, kǒkò Kàgàwà únzì ale rǐ'ì inè 'àbà dhòdhódhóngà nà rádi dhu, yà kǎkò fíndá làká fíyò dhu. Kóró i dhu rǎdù àkǎ Krístò náavè ndínǐ ndì nduwè tí kǎkà wemberè tó ungbòta tó kàsùmì ǒ dhu nufá ale mà fíyó afátá ǒ rò dhu-okú dò rò. ¹⁶ Ǔvè ndì ndóvè rórò ìndrű avò dhu náape ì'ì inè, ní dhu àkǎ wà kitè dhu wò ndi dhu navò ale róvè wà, tdű ka kɔnzi ndi ale unɔ dhu rò. ¹⁷ Obhó tí, ǒvè ndì ndóvè rórò ìndrű ǒvò dhu rǐ'ì tǐna nà ndi ale ǒvè dhu-dzidǒ. Pbétű, kà rǐ mbá kà nà àdì ndi ale àdì ípírɔnga nà ǒnà kàsùmì ǒ. ¹⁸ Ní ndi dhu bhěyi tí, wemberè tó Ungbòta mà Kàgàwà ili nzá inzá azu àpè ndűfu rórò. ¹⁹ Obhó tí, wemberè tí Músà náavò yà Kàgàwà abhű fɔnà Ʋyátá kóró kóró ale tò. Wò dhu-dzidǒ, kǐdyi ikyi-akpá-nzo-azù mà ìndrű-akpá-azù mànà, ndàngbǒ atdíkpá idha nà. Ndirò, kǐdyi hìsɔpò tí kátina itsu-dòkǎ, ndisǒ àlǎlǎ tàmà-iká nǐ ka kóbhòlò imbi nǐ, ndàdù ndi azu ɛvɔ nǐ Ʋyátá tó bhűkù-dǒ ndirò kóró ale dò. ²⁰ Ndirò kǎdű àtìnà: «Yàrí ní ndi Kàgàwà uyá ndínǐ nyǐ nyongó tí ìfunà Ungbòta itè rí azu*.» ²¹ Músà núunɔ ndi azu átò Hemě-dzà dǒ ndirò kűvɔ ka sɔmà tó dhu-tsí dǒ kóró. ²² Ndirò, Ʋyátá ka kàndà rò, mbèmbè kóró dhu ù'ǒ arí rilá Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhu ní perè tí ka kàbhű ìzǎ-azù ɛfű ndi dhu. Ndirò, inzá azu ɛfű ndi rò, Kàgàwà rǐ nzǐ àdű ìndrű tó nzérenga nűbà.

²³ Nírò, ndì nàla dhu ní yà òrű-akpà ò arí'ì dhu tó ófò itè arí dhu nú'ǒ ka rarí azu nǐ rilá Kàgàwà-

* 9:20 9.20 Uvt 24.8

nyìkpó ǒ. Pbétù, obhónḡa dǒ ka kí Kàḡawà ùlě dhu rǒnzina ní yà atdíḡǒ fíndá ídzìngà ósè ìzǎ-azù tó perè dònǎ perè. ²⁴ Obhó tí, Krístò atsù ònà Atdíḡǒ Ǽlǎ Ngari ní nzi yà ìndrǔ-otsù ósì ngari. Yà ìndrǔ-otsù ósì ngari ní'ì yà obhóná Atdíḡǒ Ǽlǎ Ngari nyú tó ófò kèlě nítè rí ngari. Pbétù, kǎtsù òrù-akpà ò yà Kàḡawà arádi i, ndòngò àmbe ndìtsò dǒ Kàḡawà-rǒ àlě-okú dò rò. ²⁵ Yà ato náarírà dhu bhěyi, Pbàyàhúdí tó pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà nóongónà òtsù atdí-gùna tí Atdíḡǒ Ǽlǎ Ngari ò. Kǒngónà òtsù ányì perè tí ndì ndàbhǔna Kàḡawà tò ìzǎ-azù nà fóná. Pbétù, Krístò náatsù nzá Atdíḡǒ Ǽlǎ Ngari ò òrù-akpà ò, ndíní ndì ndongó tí ndàbhǔ ndítírò perè tí Kàḡawà tò ibí-gùna. ²⁶ Kǐ'ina gukyè ndì dhu bhěyi, ní kǎkána ndàbà àpbè ibí-gùna ròpè ndì yà adzi Kàḡawà anzina dhu ò rò. Pbétù, yà adzi ǒ dhu-tsù rí ndàpà ndòdì ndì ònà kàsùmì ǒ, Krístò nítè ndì atdí-gùna kèlě tí, ndíní ndì ndùbà tí ìndrǔ tó nzérenḡa, yà ndì nyú tírò ndì ndí ndípǒ, ndàbhǔ ndì perè tí Kàḡawà tò dhu-otù ǒ. ²⁷ Ìngbàtí Ǽlǎ ndì ale mà rǒdona dhu ní, ndì ndòvè atdí-gùna kèlě tí dhu, ndì òve-dzidǒ, Kàḡawà ràdù ànyàna òtdì. ²⁸ Ndi dhu bhěyi tí átò, Krístò níipfo ndì ndòvè atdí-gùna kèlě tí, ndíní ndì ndùbà tí ábhǒ ale tó nzérenḡa. Ndirò kǐngoya ìngo tdítǒ. Ní, kǐngoya nzi ndíní ndì ndùbà tí ìndrǔ tó nzérenḡa, pbétù kǐngoya ndíní ndì ndigú tí ndòdò arí ale.

*Krístò abhù ndì ndítírò perè tí Kàgàwà tò dhu
(Èbr 9.7-15,23-28)*

¹ Músà bhà Ùyátá ní'ì ìrà rírá ídzi dhu tó ófò ìtè rí àlě tò dhu, pbétù ka ní'ì nzí i dhu nyú ìtírò. Ndi Ùyátá náazè ní kongò atdí perè-tidò kèlě núbho Kàgàwà tò yà ato náarí ìrà dhu bhěyi. Ní ndi dhu-okú dò rò, kǎránà nzí Kàgàwà-tí'ò ríwu ale nábhù rǒ rì'ì àkákǎ ale tí. ² Dhu í'ina gukyè wò dhu bhěyi rí Kàgàwà ùlě ale rǎdù 'ù'ò 'ílǎ dòtsí Kàgàwà-nyìkpó ǒ atdí-gùna tí dhu tí, ní i ale náawùna nzí 'òzù rǒ tdítǒ nzérenгатále tí. Ndirò abádhí ùbhàna ìzǎ tó perè ùbhǒ ì í Kàgàwà tò dhu atdíǒ. ³ Pbétù, ndi ìzǎ tó perè-otù ǒ, ìndrǔ owúnà fíyó nzérenга nísè rǒ yà ato náarírá rǒ. ⁴ Obhó tí, ìkyi-akpá-azù mà ìndrì-akpá-azù mànà rǐ nzí àdù ìndrǔ tó nzérenга ìndò akekpá màtí.

⁵ Ní ndi dhu-okú dò rò, Krístò ira yà adzi ǒ òná kàsùmì ǒ, kǎvò dhu Kàgàwà tò, ndàti:
«Inyi, nyi nyazè nzá ùbi tí ka kúbina ìzǎ tó perè mà, ngǔkpà perè-tidò mànà kubho ìndù.
Pbétù, nyi nyabhòlò ní ngbǒdu ndínǐ ma mabhè tí perè tí ìndù.

⁶ Kàzù ò ka kúbina ìzǎ tó perè mà, nzérenга t'úbàta tó perè mànà náafò nzá nyìkpónù.

⁷ Ní, ma madù àtìnà ìnyi nǐ:
«Kàgàwǎ, kànǐ ma mìrà ma-tírò,
ndínǐ ma mǎnzi tí nyi nyòzè dhu,
àdhàdhì okúdu dò rò ka kandí pbàkù bhùkù ò
dhu bhěyi* .>»

* **10:7** 10.7 Zàb 40.7-8

⁸ Àlě kàla wà dhu, Krístò ravò dhu, ndàti: «Nyi nyazè nzá, ìzǎ tó perè mà, ngǔkpà perè-tidò màná. Ndirò nyi nyazè nzá ùbi tí ka kúbina ìzǎ tó perè mà nzérenga t'úbàta tó perè màná. Kóró kòrí dhu náafò nzá nyìkpónu.» Kǎvò dhu ndi dhu bhěyi àzembè kóró kǒkò perè núbhò ka karí àdhàdhì Ʋyátá nónzi ka dhu bhěyi rórò tí. ⁹ Wò dhu-dzidò kǎdù àtìna: «Kàgàwǎ, kànǐ ma mìrà, ndínǐ ma mǎnzi tí nyi nyòzè dhu.» Ní ndi dhu-okú dò rò, Kàgàwà ìpfo kǒkò ìzǎ t'úbhota tó angyè perè kóró, ndàdù ùwunà Krístò nyú nǐ. ¹⁰ Ndi Krístò anzi Kàgàwà òzè dhu dhu-okú dò rò, àlě'ì, àlě kú'ò wà àlě, àlě rìlǎ nzérenga ǒ rò, yà kípfo ngbǎna ndàbhù perè tí Kàgàwà tò atdí-gùna kèlě tí dhu-otù ǒ.

¹¹ Pbàyàhúdì-bvǔ, ìngbàtí ìli ndi kùhanì mà nóongónà ìde bìlìnganà Kàgàwà-ònzǐ pbìndà kasu ònzi ndi ndí rò. Kǒngónà atdí perè-tidò kèlě núbho ibí-gùna Kàgàwà tò, ìnzǐ ì perè ràdù ìndrù tó nzérenga ìtò akèkpá màtí. ¹² Pbétù, Krístò náabhù perè atdí tí Kàgàwà tò. Ndi perè nǐ'ì yà ádrùngbǎnga tó ɔbi nà rǐ'ì, ndìtò ìndrù tó nzérenga perè. Ndirò, kǎràdi pòtsó ifuta tó ngari ǒ Kàgàwà bhà fangà dònǎ rò. ¹³ Ányì, kà rǒdona kòmbí dhu ní, Kàgàwà rǐ kóró kàbhà òmvù àbhù kà ròbè dòya dhu. ¹⁴ Obhó tí, yà ndi ndabhù Kàgàwà tò atdí tí perè-otù ǒ, kǎbhù kǒkò ndi ndú'ò rìlǎ fiyó nzérenga ǒ rò ale, rǐ'ì àkǎkǎ atdídò Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhòdhòdhónganà ale tí.

¹⁵ Ndirò, Ìlǎ-Alafí rǐ ndi dhu òvɔ àlě tò átò. Wemberè tí, kà rǐ dhu òvɔ ndàti:

¹⁶ «Ádrùngbǎle Kàgàwà rǐ dhu òvɔ ndàti:

«Kòkòrí idho dzidõ, yàrí ní ndi mǎ mí mǔngbò
abádhí mànà nǐ ungbòta.

Ma mí pbàkà Uyátá nándí abádhí-afí ò,
madù àbhunà abádhí rùnì.»

¹⁷ Ima, ma mí nzi abádhí tó nzérenga mà, abádhí
tó afátá mànà nírè tdítđ ò akekpa màtí*.»

¹⁸ Kàgàwà ùbà indrù tó nzérenga rò, ka kí mbǎ
perè t'úbhota-atdyú nà ndínì kùbà tí nzérenga.

*Àlě kàkǎ àlě ròwù Kàgàwà-tí'ò atdí àlě-afí nà
dhu*

(Èfè 2.13,18; Èbr 4.4-16; 6.4-20; 12.25-29)

¹⁹ Nírò àbanǐnzó, àlě kǎ'ù wà dhu, Yèsù-azù-
otù ò, àlě rǎrǐ òtsù òtsù Atdídđ Ìlǎ Ngari ò.

²⁰ Àbadhi ángbe ípìrõnga-owútá tó otu àlě tò, ndi
ngari-tsù ka kútò nǐ mberù-ba-õnga ndì ndábhù
rùfà ndì dhu-otù ò. Kà-tì ní, ndi dhu rónzì ndì yà
kǎbhù ngbõna nyú ndìtírò kutõ mùsàlabhà đđ
dhu-otù ò. ²¹ Obhó tí, àlě kí'ì Kàgàwà bhà idzá

kóró dhu đđ rí'ì ádrùngbǎle tí wò ndi Ádrùngbǎ
Kùhanì nà. ²² Ní, dhu àkǎ àlě ròwù Kàgàwà-tí'ò
atdí àlě-afí nà, ndirò àkǎkǎ atdíđđ a'uta nà. Yèsù
núu'ò àlě-afí azùna nǐ, rìlǎ atdíđđ nzére irèta ò
rò, ndàdù àlě-ngbò ù'ò ìlǐlǎ idha nǐ*.

²³ Kàgàwà akò àlě tò ndì ndónzina dhu tó làkǎ àlě tò. Ndirò
ka ní ndì ndùnò dhu ifù arí alé. Ní dhu àkǎ àlě
ròwò wò ndì àlě kóđona ndínì àlě kabá tí dhu
kpangba ìnzì àlě kí àlě ìngyè rórò. ²⁴ Ndirò, dhu
àkǎ àlě rándà àlě dò nga mběyi àlě nzínzì ò, ndínì
ndì dhu abhù tí àlě àlě ròzè àlě àlě nzínzì ò, àlě
ràdù àmbe ídzì dhu ònzì đđ. ²⁵ Dhu àkǎ nzá àlě

* **10:17** 10.17 Yèr 31.33-34

* **10:22** 10.22 Uvt 29.4; Zèk 36.25;

Èfè 5.26

rùbhà atdíkpá àě kí àě-tsù ùndũ dhu, àdhàdhì atdídhená ale arónzina dhu bhěyi. Ndirò, dhu àkă àě ròngò àě-afí àbhũ ròtsi obi àě nzínzi ǒ. Àě kàkă àě rònzi dhu ndi dhu bhěyi, nyĩ nyàla wà Ádrùngbăle Yēsù rīngò òná idho rĩ ndindũ dhu dhu-okú dò rò.

²⁶ Obhó tí, àě kapé àmbe nzérenga ònzì dǒ kisi tí, iwà àě kùni obhóngà rórò, ní Kàgàwà tò àě kádù ùbhonà àě tó nzérenga kùbà tí ngătsi perè rĩ mbă tdítǒ. ²⁷ Pbétù, ndùbhà rádù àě tò dhu ní, àě ǒ ɔdóna, àě kí Kàgàwà rĩ anya òtdì àě dǒ, ndòtdì àě'i, róná òmvũ-tse atdíǒ órù kàzũ nĩ dhu òdò dhu. ²⁸ Angyi ka kongónà Músà bhà Úyátá nùkò ìngbàtí ìli ndì ale mà, nóhò ìmbă izũ tó ale-afí na, óyǒ ale mà, ndirò ngătsi nĩ ìbhũ ale mà níkò kònzì dhu tó ngàm̀bì tí rò*. ²⁹ Nírò, Kàgàwà t'ídhùnà gàyà nònzì ale tí nzĩ àdù ododu màlipò nyú nábà? Obhó tí, ndi ale nífũ nzá yà ndì nú'ò ndìlă nzérenga ǒ rò Kàgàwà t'ídhùnà-azù, yà ìndrũ nábhũ rùngbò ì Kàgàwà mànà azu. Ndirò ndi ale ùnò dhu nzére yà ìndrũ àbhũ arí rùni Kàgàwà bhà ídzìngà kàbhà Ìlìlă Alafí nĩ. ³⁰ Obhó tí, àě kùni wà yàrí dhu navò ìndrũ tò ale.

Kăti:

«Nzére dhu ùbhò ka kí nzére dhu nĩ dhu ní pbàkà kasu.

Ndirò ima, ma mubhòya ìngbàtí ìli ndì ale mà ndi ale ónzì dhu-bvũ rǒ.

Ìma Ádrùngbăle Kàgàwà, ma mìtdìya ndi pbàkà ale-ànyă*.» ³¹ Kàgàwà, yà ípirǒngà nà arí'ì

* **10:28** 10.28 Tòr 19.15 * **10:30** 10.30 Tòr 32.35-36

dhòdhóhónganà ale-fó ìndrũ rĩsĩ dhu ní
òdòna àkǎ konzì atdíđǎ dhu!

³² Nyìrè pé yà angyi ndì nanzì rùkú dhu, yà
Kàgàwà awù nyìkú nga òná kàsùmì ǎ. Nyì
nyabà àpbè abhò nyú ìndrũ-fó, pbétù nyì nyandù
ì àpbè-dzi kóró. ³³ Atdíđhená kàsùmì ǎ, ka
kowúnà dhu ùnò rǎ nzére nyì nǎ, kadù àvu rùkú
ábhǎ ale-ònzǎ rò. Ndirò ngǔkpá kàsùmì ǎ, nyì
nyowúnà nyǎpbò rǎ atdíkpá kǒkò rǒyá ka kávu
ale mànà. ³⁴ Nyì nyabà izu kǒkò imbi-dzà ò ì'ì
ale dǎ, nyǎdù fùkú dhu-tsí ùdhǎ ka kí dhu ná'ù
dhèdhe nyú nà, nyì nyuni dhu inè nyì rǎrǎ'ì ídzi
dhu-tsí, yà mbèyi nyú rǎ'ì ndirò dhòdhóhónganà
ràdí nà dhu-okú dò rò. ³⁵ Nírò, nyì nyàkǎ nzá
nyǎbhà fùkú a'uta, ndì a'uta rǎ ádrùngbǎ perè
nyú nábhǎ nyǎbà nídhunǎ. ³⁶ Nyì nyàkǎ nyǎdò
afíkú obvò, ndínǎ nyì nyonzi tí Kàgàwà ózè dhu,
kà ràdù yà ndì ndakò fíndá làkǎ fùkù dhu nábhù
fùkù. ³⁷ Obhó tí, Hǐlǎ Andítá ò Kàgàwà rǎtina:
«Kàsùmì ùbhà ndì akekpa nyú!

Ndi kàsùmì ní yà àkǎkǎ ndìrà ale rǎrà òná.

Kà rǎ nǎ àdi ádzǎ inzá ndì ndìrà rórò*.

³⁸ Obhónángatále tí rǎ'ì nyìkpódu ǎ ale,
ràdù ì'ì ípìrǒnga nà ima ndì ndà'ù dhu-otù ǎ.

Pbétù, kǎpé ndàdù olù pbìndà a'uta ǎ,
ní afídu rǎ mbǎ àdù ì'ì dhèdhe nà kà dǎ*.»

³⁹ Pbétù, àlǎ'í na, àlǎ ní nǎ olù ràdù 'àdu, 'àdù
ùwǎ ale. Àlǎ ní iwà Kàgàwà ná'ù ale, ndínǎ ndì
a'uta nòdò tí àlǎ tó ípìrǒnga.

* **10:37** 10.37 Ìrà rǎrà dhu tí ka kátina iró ale ní Màsiyà.

* **10:38** 10.38 Hàb 2.3-4

11

Pbàìsràyélí t'ábhúya nzínzi ǒ Kàgàwà na'u ale

(Zàb 33.6,9; Yùw 8.56; 1Pé 1.8)

¹ Kàgàwà à'u ìndrũ rĩ dhu-tì ní, ndi ale rà'ù dhu, àbà ndi rārĩ yà ndi ndódona Kàgàwà abhè tí fìndà dhu nábà. Ndirò kà-tì ní, inè rí'ì dhu tí ka kí inzá ka kàpè àlǎna dhu à'u dhu. ² Ndi a'uta-tidò nà àlě t'ábhúna i'ì dhu-okú dò rò, Kàgàwà awe ídzi dhu abádhí dǒ.

³ Kàgàwà àlě ká'ù dhu-otù ǒ, àlě kùnì dhu, Kàgàwà ranzi òrù-akpà mà yà adzi màná òtèna nĩ tí. Kà-tì ní, yà adzi ǒ àlě karálǎna kóró dhu-tsi Kàgàwà rabhòlo i òtèna, yà ìnzì rí 'àlǎ dhu nĩ.

⁴ Àbèlì náa'u Kàgàwà dhu-okú dò rò, kǎbhù ídzi perè nyú Kàgàwà tò, ròsè Kàyinà àbhù perè dònǎ. Ní kàbhà a'uta-okú dò rò, Kàgàwà azù ka obhónángatále tí, ndi nyú tíró ndi nda'u kàbhà perè ídzi dhu tí nídhunĩ. Ndirò ndi a'uta-bvũ rǒ, iwà màtí ndi ndavè rórò Àbèlì arí'ì inè àlě tò ndi ndarí dhu òvò indo màtí ró*.

⁵ Ènokà náa'u Kàgàwà dhu-okú dò rò, Kàgàwà adyi ka yà adzi ǒ rò, ròdzì òrù-akpà ò inzá òvè-dzi nìnè rórò. Ka kala nzá ka tdítǒ, Kàgàwà adyi ka, ròdzì òrù-akpà ò dhu-okú dò rò. Obhó tí, Hlǎ Andítá rĩ dhu òvò ndàtì, tdě Kàgàwà odyí ka, ròdzì òrù-akpà ò rò, Kàgàwà razù ka nyìkpóna nòfò dhu ònzi arí ale tí*. ⁶ Nírò, ìmbǎ a'utá na, ìndrũ rĩ nzi àdù Kàgàwà-nyìkpó nòfò dhu ònzi. Obhó tí, Kàgàwà-ti'ò ndi nòzè ndòndrì ale náká

* 11:4 11.4 Opt 4.4 * 11:5 11.5 Opt 5.24

ndà'ù dhu, inè kà rarí'ì, ndirò kà rarí ídzi dhu ònzi ndòne rí ndíní ì ala tí ndì ale tò.

⁷ Nwà náa'ù Kàgàwà dhu-okú dò rò, Kàgàwà avò dhu kà tò yà inzà ka kàpè àlǎna angyi dhu dǒ. Ní kǎ'u Kàgàwà òvò fíndà dhu obhó dhu tí, ndàdù ì úgu ònà atdíkpá pbì idzá-bhà mànà sàfinà nòsì. Ndi dhu-otù ǒ, ndi Nwà abhù Kàgàwà ròtdì anya yà adzi ǒ kóró ngǎkpà ale dǒ, ndi Kàgàwà ràdù kòzù obhónángatále tí kàbhà a'uta-okú dò rò.

⁸ Àbràhamù náa'ù Kàgàwà dhu-okú dò rò, kǐfù Kàgàwà ànzi ndì dhu, ndivà ndì ndàrà yà Kàgàwà òkò fíndá làká fíndà, ndíní ndì ndadì tí kàmǎna tí pbìrì ò. Kǔbhà pbìndà pbìrì nyú, ndàdù àrà inzà ndì ndùni ndì ndàrà ì nga mà rórò. ⁹ Pbìndà a'uta-okú dò rò, kǒngónà àdi wò fíndá làká Kàgàwà akò fíndà pbìrì ǒ àdhàdhì olo bhěyi. Ányì kǒngónà àdi hemě-dzà ǒ, àdhàdhì Ìsakà mà Yàkòbhò mànà náadù òko átò hemě-dzà ǒ dhu bhěyi. Abádhí tò Kàgàwà akò ndì làká átò. ¹⁰ Obhó tí, Àbràhamù ambénà òdòná dǒ ndàla dhu ní'ì, Kàgàwà nyú nditírò udhé, ndàdù òsinà pbanga, yà atdídǒ kǒrù pfǒna rìdzò pbanga*.

¹¹ Sarà nyú mà átò náa'ù Kàgàwà. Ní, inè kà rǐ'ì ingò-ayi tí, ndirò mùlàyì-ngba nyú tí rórò, Kàgàwà abhù ka ràbà pbàdzukuru àbà kà rǐ ní onzi. Kǎbà ndi onzi, kǎ'u dhu àbhù Kàgàwà rǎrǐ yà ndì ndakò làká àbhù rǎkǎ dhu-okú dò rò.

¹² Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Àbràhamù, àzèmbè ονε kèlě òdo rí ale bhà pbàdzukuru ní'ì abho

* 11:10 11.10 Ebr 12.22

nyú àdhàdhì yà ìnzǐ rí 'òzù òrù-akpà-nyì rǒ alali, ndírò ádrùngbǎ rèrù-bidǒ ɔsɔkpó-bvù tí.

¹³ Kǒkò ale kóró núuvè fíyó a'uta ǒ, inzá ì àbà yà Kàgàwà akò fíndá làká fíyò dhu rórò. Pbétù, abádhí ala ka itse rò, idhèya ràdù ndìka nǐ. Abádhí avò dhu kpangba 'àti, yà adzi ǒ ì rǎrǐ'ì àdhàdhì olo bhèyi, ndírò abhi ǒ rí'ì ale bhèyi.

¹⁴ Ohó tí, wò dhu bhèyi róte ale rítèna kpangba dhu ní, ì rǎrǐ fíyó pbìrì nyú nóne. ¹⁵ Abádhí irèna gukyè angyíta tí ì uvò 'òwù fíyó pbìrì ǒ rò dhu, ní abádhí ábàyana àbà ányì ì í 'àdù òná kàsùmì.

¹⁶ Pbétù, abádhí-atdyú nyú ní'ì yà mbèyi nyú rǐ'ì atdíǒ ròsè pbìrì dǒ. Ndi pbìrì ní òrù-akpà ò nga. Ní ndi dhu-okú dò rò, Kàgàwà-nyì rǐ nǐ ìwà abádhí tó Kàgàwà tí ka kí ndànzi rò, iwà ndi ndabhòlò pbanga abádhí tò nídhunǐ.

¹⁷ Pbìndà a'uta-okú dò rò, Àbràhamù níipfo idhùnà Ìsakà, ndàbhù perè tí Kàgàwà tò yà Kàgàwà amvù kàbhà a'uta òná kàsùmì ǒ. Kǎ'u, ndípfo ndi atdí tí rǐ'ì idhùnà, ndàbhù perè tí, àzèmbè iwà Kàgàwà akò làká fíndà rórò.

¹⁸ Kàgàwà avò dhu kà tò ndàti: «Ìsakà-otù ǒ nga ní ndi nyi nyí pbùkù dhu tí ka kátina pbàdzukurù àbà nǐ*.» ¹⁹ Àbràhamù náa'u dhu Kàgàwà rǎrǐ'ì inè ndàbhù Ìsakà rìngbè ndi ɔve-bvù rò. Ndi dhu bhèyi ní ndi Kàgàwà adù Ìsakà àdu tdítǒ kà-fò ò, àdhàdhì ɔve-bvù rò ndi nìngbè ale bhèyi.

²⁰ Ìsakà náa'u Kàgàwà dhu-okú dò rò, kǎso idhúna Yàkòbhò mà Èsawù mànà, ndòvò olùnǎ

* **11:18** 11.18 ɔpt 21.12; 22.1-14

rò ì nɔnziya abádhí rǒ dhu abádhí tò.

²¹ Yàkɔbhò náa'ú Kàgàwà. Ní, íkyèrǒ ndì ndòdì ndíní ndì ndové tí rórò, kǎso idhùnà Yòzefù bhà inzo atdátdírà ǒ, pbìndà mùgǒ-tsùdǒ ndì ndàgǔ ndì, ndàmbe Kàgàwà ùle dǒ rórò.

²² Yòzefù náa'ú Kàgàwà. Ní, íkyèrǒ ndì ndòdì ndíní ndì ndové tí rórò, kǎvò dhu Mísri tó pbìrì ò rò Pbàìsràyélí rǔvò ònà kàsùmì dǒ. Ndirò, kǎyá dhu kpàna ka kɔnziya tí dhu dǒ.

²³ Músà t'ábanà mà kà-tsánà mànà náa'ú Kàgàwà. Ní Músà tó ngbángba íyànà ùgù rò, abádhí anzì nzá Mísri tó pbìrì ǒ ádrùngbǎ kamà bhà uyátá ùkò ì í dhu-òdò. Ní, abádhí arù ndì ngbángba ràrà àhɛ ìbhɛ àbǐ tí. Obhó tí, abádhí ala dhu ka rǎrǎ atdíđǒ áya ngbángba.

²⁴ Músà náa'ú Kàgàwà. Ní kǐtdègu òvi ndàhɛ ádrùngbǎ, ní kǔvó ndì dòtsí ìnzǐ kanzi ndì Mísri tó pbìrì ǒ ádrùngbǎ kamà t'ívànà bhà ingba tí.

²⁵ Kǎzè dhu ní 'òngò àpbè àbà atdíkpá Kàgàwà bhà ale mànà, ròsè Mísri tó pbìrì ǒ bhà tó nzérénga ǒ idhèna rǐ ndìkǎ ídǒ kàsùmì ǒ tí dhu dònǎ.

²⁶ Ndirò, Músà tò, ndì nǐ ka kí dhu ùnɔ nzéɛ àdhàdhì Màsiyà nǐ ka kúnɔya dhu nzéɛ dhu bhěyi dhu ni'ì ídzi dhu, ròsè Mísri tó pbìrì ǒ ònzi àbà ndì ndí dhu dònǎ. Obhó tí, kǎmbénà òdònà dǒ dhu ní, Kàgàwà ubhòya ndì nǐ perè.

²⁷ Pbìndà a'uta-okú dò rò, kǎhɛ Mísri tó pbìrì ò rò, ìnzǐ ndònzì ádrùngbǎ kamà bhà nàwí-òdò. Ndirò kǎdù nzá ndì olù yà ndì ndùdhě ndì ndɔnzi tí dhu ǒ, àdhàdhì àlǎ rí Kàgàwà, yà ìnzǐ ka karí àlǎna ale àlǎ ale bhěyi. ²⁸ Ndi pbìndà a'uta-okú dò rò, kǎpè Pásìka tó màhèndà. Kǎyá dhu

Pbàìsràyélí tò, rùvǒ ìzǎ-azù fìyó tsàtsù rǒ, ndíní yà ìndrù-tse òtdì rí màlàyíkà nókýe tí nǚ abádí tó senzo tó kpabhá nzónzo.

²⁹ I Pbàìsràyélí náa'ú Kàgàwà. Ní abádí ɔdà Òlòlù ádrùngbǎ rèrù ònǎ àdhàdhì adzi-kpa dǒ ì ɔdà dhu bhèyi. Pbétù, Mísri ǒ bhà nítdègu dhu àpà 'ònzì ndì dhu bhèyi, ní idha agbú ndì abádí dǒ, tsèya ròtdì ndì.

³⁰ Pbàìsràyélí tó a'uta-okú dò rò, Yèrikò tó kígò-ngbò ka kákpòrò nǚ odu tó kàlì núugòlò ndì, ndìtsì obvò, àrùbhù idho tí abádí àkpòrò ngbǒna rò.

³¹ Mùnyòni tó atdí tsìbhále, Ràhabà tí kátina náa'ú Kàgàwà. Ní, íyàdhíyà mà ka kakyè nzá atdíkpá fìyó kígò ǒ bhà kǎkà ì nuvo ìnzì 'òngò Kàgàwà-tsù dhu nífu ale mànà, íyàdhíyà akò abhàbhò màrùngà ǒ dhu-okú dò rò.

³² Nírò, ma mí àdhu ɔnò tdítdǒ? Obhó tí, kàsùmì àbhù nzá ma mawè dhu Gìdìyonì mà, Bàrakà mà, Sàmusonì mà, Yèfutà mà, Dàwudì mà, Sàmolè mà pbànábí mànà nàndà dhu dǒ.

³³ Kàgàwà ì a'ú dhu-okú dò rò, kókò ale nzínzì ǒ atdídhená ale náanzì ádròdrǒ kámá tó pbìrì ǒ ale lè mà, ngǔkpà ale ràdù obhónánga tó dhu ònzì. Ngǔkpà ale abà Kàgàwà akò fíndá làká fìyó dhu, ngǔkpà ale utsi àrì-tsù, ³⁴ ngǔkpà ale ivé atdí dǒ rórù kàzù, ngǔkpà ale ɔgu ì àpà ka kí kókýe ìla tó ìla tó obhi-akpá nǚ dhu ǒ rò, ngǔkpà ale í'ì mbǎ ɔbì nà, pbétù Kàgàwà adù i-tsì àbhù ròtsì ɔbì. Ila t'úgyeta ǒ, ngǔkpà ale itè ì ɔbitále tí, 'àdù ìnzì ní fìyó pbìrì ǒ pbànowí lè mà ònzì, 'òdì ròtsè. ³⁵ Atdí dhená vèbhále náa'ú Kàgàwà.

Ní abádhí ala ì tdítđ ñzínziya ǒ rò ɔvè ale mànà, iwà Kàgàwà àbhɔ rùngbe ì ɔve-bvù rò rórò.

Ngǔkpà ale-tsí rǒ ka kavù atdíđ ò rala ɔve-ngbò nyú. Pbétù, abádhí uvó ì ìnzí kùkolò ì àpbè ǒ rò, ndíní ì ùve dhu-dzidǒ Kàgàwà abhùya tí 'ùngbe ì ɔve-bvù rò, 'àdù ídzì ípìrǒnga nyú nába. ³⁶ Ngǔkpà ale-tsí ka kingò, kadù ùvinà asé nǐ. Ndirò ngǔkpà ale ka kusò àdrà-mbǐ dǒ, kadù ùdɔnà imbi-dzà ò. ³⁷ Ngǔkpà ale-tsí ka kakyè, kubvǔ odu nǐ, ngǔkpà ale-ǒnga àzè kadù isí nǐ. Ndirò ngǔkpà ale ka kakyè ìla tó obhi-akpá nǐ. Ngǔkpà ubhì 'àmbɛ òri dǒ akye, tàrà-ndì mà, ndirò ìndrì-ndì mà ì ùfǒ ròyá rórò. Abádhí rǒ kóró dhu atdì ndì. Ndirò ka kavù abádhí rǒ, kɔnzì nzéɛ dhu nyú ròyá. ³⁸ Kǒkò dhu bhèyi ale-tidò náaká nzá 'òkò yà nzéɛ adzi ǒ. Abádhí arì akye rùngù ǒ ndirò pbìrì dɔnǎ. Ndirò abádhí ongónà òko odu ò rí'ì ìbhɔ ònǎ ndirò adzi ò rí'ì ìbhɔ ònǎ.

³⁹ Kǒkò ale kóró náa'ù Kàgàwà. Ní ndì dhu-okú dò rò, kǎwe ídzì dhu abádhí dǒ. Pbétù, ì ale náabà nzá yà kǎkò fìndá làká fǐyò dhu. ⁴⁰ Kàgàwà ì'ì iwà ndì ndùdhe ídzì dhu nyú àlě tò ró. Ndi dhu-okú dò rò ní ndì, kǎzè nzá ndì dhu ràkǎ abádhí tò vǐya dǒ rò ìmbǎ àlě'í na.

12

*Kàgàwà arí nzéɛ dhu isǒ àlě tò màlípò nǐ
ndíní ídzìngà nibho tí àlě tò dhu
(1Kò 9.24-27; Fìl 3.11-14; 1Pé 2.21-24)*

1 Àlě nàndà dhu nǐ, kǒkò fíyó a'uta nitè k pangba ale tó ádrùngbǎ ihé nyú nákpòrò àlě- ngbò átò. Nírò dhu àkǎ àlě ràwà yà àlě-tsù ùtò rádù ìnzǐ àlě ràmbε òwu dǒ angyi a'uta ǒ kóró dhu-tsí. Ndirò, dhu àkǎ àlě ràwà nzéren ga yà isó tí arí ndàpbǎ àlě-rǒ dhu, àlě rádù àmbε òtse dǒ yà Kàgàwà ávi àlě ròtsè òná ongu ǒ, ìnzǐ àlě kí àlě ìngyě rórò. ² Dhu àkǎ àlě rùdǐ àlě-nyìkpó Yèsù-rǒ tí. Ka ní ndi àlě tó a'uta apè ndi dóná rò ale, ndirò kàbhɯ rádù rǐ'ì àkǎkǎ a'uta tí ale. Obhó tí, kǎndù mùsàlabhà dǒ ka kí ndùtǒ ndòvè dhu-dzi, ìnzǐ ndàbhɯ nyina rìwù ndi ɔve-tidò nǐ. Kǎnzǐ ndi dhu iwà ndi ndùni olùnǎ rò ndi ndábàna dhèdhe nídhuni. Ní kòmbí, kà rǐ'ì òrù-akpa ò ndi ndàdi Kàgàwà bhà Ádrùngbǎ kamà tó tombi tó fangà dónǎ rò ró. ³ Dhu àkǎ nyǐrè ka, yà nzéren gatále náandrò ndi atdidǒ dhu-dzi nandù ale. Ndi dhu bhèyi ní ndi afíkɯ rǐ nǐ àdù ndìngyε, ndi dhu rádù nyádu olù. ⁴ Obhó tí, wò nzéren ga lè mà nyǐ nyonzi tí nyǐ nyúgyena ìla ǒ, nyǐ nyàpè nzá nyǐgye ràrà àhɯ nyǐ nyúve dhu ò. ⁵ Ndirò, nyǐ nyàdzo tí nzá wà yà pbìndà inzo bhèyi Kàgàwà rǐ afíkɯ àbhǔ ròtsi obi nǐ ɔte rǒ rò? Kà ràtina: «Pbànǐgbá, àpé nyala Ádrùngbǎle Kàgàwà rǐ nyisǒ màlipò nǐ dhu nzére dhu tí. Ndirò, àpé nyabhù afínɯ rìngyě ndi dùnú kà rǒrù rò. ⁶ Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà arísǒna màlipò nǐ ale ní òzè ndi ndózè ale. Ndirò, àbadhi arí ìtǐna ale ní pbìndà inzo tí ndi ndùni kóró ale*.»

* 12:6 12.6 Mbà 3.11-12

⁷ Nyǎ nyàkǎ nyòndù Kàgàwà rǐ nyǎsǒ màlipò nǎ dhu-dzi òndù tí, kǎrí dhu ònzi rùkù pbìndà inzo bhěyi nídhunǎ. Ádhi pbá ingba ndi ìnzǐ àbanà arí nzéere dhu ìsǒ fǐndà màlipò nǎ? ⁸ Ìnzǐ Kàgàwà apé àdù nzéere dhu ìsǒ fùkù màlipò nǎ kóró pbìndà inzo ìsǒ ndì ndarí dhu bhěyi, ní nyǎ ní nzǐ kàbhà obhóná nzónzo, pbétù nyǎ ní iri nzónzo. ⁹ Ndirò yà adzi dǒ àlě t'ábàya náarí nzéere dhu ìsǒ àlě tò màlipò nǎ àlě ràdù 'ìfù. Nírò dhu òfò tí nzá nga àlě rǐfù àlě t'Ábanà Kàgàwà, ndínǐ àlě nabhù tí àlě ràbà dhòdhóhóngà tó ípìrǒngà? ¹⁰ Obhó tí, àlě t'ábàya náarí nzéere dhu ìsǒ àlě tò màlipò nǎ ákě kàsùmì kèlě tí, nyǎkpóya nòfò dhu bhěyi. Pbétù Kàgàwà arí kǐsǒ àlě tò ndínǐ ídzìngà nibho tí àlě tò, ndàdù àlě àbhù àlě rǐ'ì ìlǐlǎ ale tí ndì bhěyi. ¹¹ Àlě ìsǒ ka kǐ màlipò nǎ ònà kàsùmì ǒ, àlě karí nzǐ ndi dhu àlǎ dhèdhe tí àlě tò, pbétù àlě karí kàlǎ izù ìbho rǐ àlě tò dhu tí. Pbétù olunǎ rò, ídzì dhu nàla ndi màlipò-nyutsi ale náarí àbàna itse tí dhu ní màrùngà ǒ afiya ròko dhu mà, obhónánga tó dhu ònzi ì í Kàgàwà-ònzǐ dhu mànà.

¹² Nírò, dhu àkǎ nyǎbhù kǒkò ì nìngyě okùkù mà, kǒkò ìvǐ rívi ɔdyùkù mànà rǐdzò. ¹³ Dhu àkǎ nyǒbhòlò túrútúrú ìkò otu pfòkù tò, ìnzǐ òtsótsù ale-pfò nabhù tí ràvo, pbétù ndínǐ abádhí nabhù tí rùgu ùgǔ tí.

Inzá dhu àkǎ ìndrǔ ròkò ìnzǐ ìfù Kàgàwà-tsǔ dhu dhu

¹⁴ Dhu àkǎ nyǒnè màrùngà ǒ nyǎ nyóko kóró ale mànà dhu, ndirò Kàgàwà-nyǎkpó ǒ nyǎ nyóko ìlǎ nyǎ nyǐlǎ rórò dhu. Ìmbǎ kǐ'ì ndi dhu bhěyi rò,

Ádrùngbǎle Kàgàwà-nyìkpa àlǎ rí ale rǐ'ì ìmbǎ atdí màtí nzínzìkù ǒ. ¹⁵ Dhu àkǎ nyǎndà nga mběyi ìnzǐ nzínzìkù ǒ atdí ale mà ràsà Kàgàwà rǐ ndàsǒ nǐ asota. Ndirò dhu àkǎ nyǎndà nga mběyi átò, ìnzǐ nzínzìkù ǒ atdí ale mà ní'ì tí ábhǒ ale ìnzǎ rí ale tí, àdhàdhì ògyògyè atdídená itsu- vé náarí dhu ìnzǎ dhu bhěyi. ¹⁶ Nzínzìkù ǒ atdí ale mà nákǎ nzá ndí'ì m̀nyòntále tí, ndirò ìnzǐ arí Kàgàwà bhà dhu-tsí ifǔ ale tí. Nyǐ nyàkǎ nzá nyǒnzǐ dhu Èsawù náanzǐ dhu bhěyi: kǎbhè sengba tí ndì ndí'ì dhu tó pbìndà obhónánga kodzì ákě ònyǔ-ngba rǒ dhu bhěyi. ¹⁷ Àdhàdhì nyǐ nyúni dhu bhěyi, olùnǎ rò, kǎzè àbanà raso ndì, pbétù ndì kà t'ábanà adù ndì dhu àsà àsa tí. Kǎmvù mbǎ ndòdzǐ ndínǐ àbanà ugèrè tí pbìndà irèta, ní ndì dhu aká nzá kà tò.

¹⁸ Obhó tí, nyǐ nyówù nzá ùvò yà ngbǒna àpbala ka kádù yà adzi ǒ pbìrì-tí'ò, àdhàdhì Pbàisràyélí náawù ùvò Sinayi tí kátina pbìrì-pfò rǒ dhu bhěyi. Abádhí ala ndì pbìrì dǒ rórù atdídǒ kàzù, ndì pbìrì dǒ ndì nìbvǔ mbìi ùtì ìnò-íyà, ndirò kà dǒ rópili àpùpú. ¹⁹ Abádhí iri wàndà-tù mà, Kàgàwà-tù mà. Ní kǒkò dhu ì irì rò, abádhí itsò ì Kàgàwà rǒ ìnzǐ ote tí fǐyò tdítdǒ. ²⁰ Abádhí andù nzá fǐyò ka kùyǎ dhu-dzi. Ndi Úyátá ní'ì: «Yàrí pbìrì-ngbò àpbàlǎ rí dhu kóró ní'ina mbǎ ìzǎ màtí, nákǎ kubvǔ odu nǐ ròvè*.» ²¹ Ndirò, abádhí ala ndònzǐ rí ró dhu ní'ì odo àbhǔ rí rìsǐ atdídǒ ìndrǔ ò dhu. Ní Músà adù àtìna: «Ma mí'ì odo nà* ndirò ma mívi ìvì tí.»

* **12:20** 12.20 Uvt 19.12-13 * **12:21** 12.21 Tòr 9.19

22 Pbétù, nyí nyówù ùvò íkyèrǒ tiná ní Sàyunì tí kátina pbìrì, yà Kàgàwà, dhòdhóhónganà arí'ì ípirǒnga nà ale bhà pbanga náarí'ì dóná pbìrì. Ndi pbanga ní òrù-akpà ǒ Yèrùsàlemà tó kigò, yà màlàyíká tó lufù-tsù náarí 'ùndǔ, 'ònyù màhèndù òná pbanga. 23 Nyí nyówù wà ùvò íkyèrǒ Kàgàwà bhà senzo, yà iwà kǔndǐ ǒvòya òrù-akpà ǒ ale tó mùtù-tí. Nyí nyówù wà ùvò átò íkyèrǒ Kàgàwà, yà kóró ale-ànyǎ nitdìya ale-tí. Ndirò nyí nyówù wà ùvò kǎkǎ atdíǒ òkǎ obhónángatále-tí. 24 Nyí nyówù wà ùvò íkyèrǒ Yèsù, yà àlě nungbò Kàgàwà mànà ǒwútána tó ungbòta nǐ ale-tí. Ndirò nyí nyówù wà ùvò íkyèrǒ yà ndì nufu kǎzù-tí. Ndi kǎzù rǐtèna àlě tò dhu ní atdíǒ ósè Àbèlì-azù rǐtèna àlě tò dhu dónǎ dhu*.

25 Nírò, nyàndà nga mběyi. Dhu àkǎ nzá nyǔvǒ nyí, ìnzǐ nyǐrì wò fǔkù rí dhu ǒvò Kàgàwà-tsǔ dhu. Obhó tí, angyi ìndrǔ núuvó ì, ìnzǐ 'ìrì fǐyò rí kàbhà ǒte ǒvò yà adzi dǒ ale-tsǔ dhu. Ní ì ale núugù nzá Kàgàwà rǎbhǔna fǐyò màlipò ǒ rò. Ní àlě'ì, yà àlě karí òrù-akpà ǒ rò rí dhu ǒvò àlě tò ndi Kàgàwà-tù ìri rò, àlě kádù ùgu ìngbà dhu bhěyi ìnzǐ àlě ràbà kàbhà màlipò? 26 Angyi kà-tù náabhù yà adzi rivi. Pbétù kòmbí, kókò làkà àlě tò ndàti: «Ma mabhùya yà adzi rivi atdí-gùna tí tdítǒ, ndirò ma mabhùya òrù-akpà rivi átò*.» 27 «Atdí-gùna tí tdítǒ» tí kà rǎtina dhu-tì ní, Kàgàwà abhòlò kóró dhu-tsí rivìya, 'àdù ùwǐ, ndínǐ kǎkǎ ìnzǐ rádù ìvi dhu-tsí náadù tí ndi òko.

* 12:24 12.24 ǒpt 4.10 * 12:26 12.26 Hǎg 2.6

28 Nírò, àě kàkǎ àě ràbhɛ òtsò Kàgàwà tò, kǐbhò yà ìnzǐ ònánɡa rǎdù ìvi ádrùngbǎnɡa tó idzi àě tò dhu-okú dò rò. Ní àě kàkǎ àě rùě ka kà-nyìkpó nòfò ulétá nǐ, ifuta nà, ndirò kòdò ònzi àě kí rórò. 29 Obhó tí, àě tó Kàgàwà ní kàzɛ arí dhu ùbi dhu bhěyi arí dhu ùbi ale.

13

Dhu àkǎ kɔnzì Kàgàwà-nyìkpó nòfò dhu ìndrǔ nzínzì ǒ
(Mát 19.4-6; Ròm 12.10,15; 1Tè 4.3-7; 1Tì 6.6-10)

1 Dhu àkǎ nyòzè nyǐ nzínziku ǒ atdí àba bhà inzo bhěyi. 2 Dhu àkǎ nzá nyǎdzo olo t'ákota rǒ rò. Ndi dhu bhěyi ì í dhu ònzi dhu náabhù atdídená ale rǎkɔ mǎlàyíkǎ inzǎ ì ùni rórò. 3 Dhu àkǎ nyǐrè imbi-dzà ò ka kúsò ale, àdhàdhì atdíkpá ka kúsò nyǐ mǎnà ale bhěyi. Ndirò, dhu àkǎ nyǐrè ròyá ka kávu ale, ìnè nyǐ nyí'ì átò ròyá ka kádù àvu ale-ngbò nà dhu-okú dò rò.

4 Dhu àkǎ kóró ale rǐfɛ yà Kàgàwà ɛnɔ ɛmbátá-okú dò rò dhu. Kpatsìbhále mà pbìndà tsìbhále mǎnà nákǎ 'òdò ì fǐyò tí. Obhó tí, Kàgàwà nǐtdiɛya mǎnyòni ònzi arí ale-ànyǎ, ìmbǎ rǐ'ì yà iwà ì nùmbǎ ale mà ndirò inzǎ ì nùmbǎ ale màtí.

5 Dhu àkǎ nzá nyòzè fùrangà atdíǒ. Dhu àkǎ idhèkɛ rǐka ndì yà nyǐ nyí'ì nà fukú dhu nǐ tí. Obhó tí, Kàgàwà nyú nditírò rǐ dhu òvɔ ndàtì: «Ma mí nzi àdzo rànú rò, ndirò ma mí

nzĩ nyubha akekpa màtí* .» ⁶ Ndi dhu-okú dò rò, àlě kí'ì inè àlě ràti obi nyú nà:

«Ádrùngbǎle ní ndi pbàkà Mùdzùnàba, ní ma mí nzĩ atdí dhu-odò mà ònzì. Yà adzi ǒ ale rǎdù àdhu ònzì rùdú*?»

Dhu àkǎ àlě rùbhà Pbàyàhúdì tó màndu-owù t'únguta dhu

⁷ Dhu àkǎ nyǐrè yà angyi nyǐ nunda fùkú ádròdrò ale, kǎkǎ Kàgàwà bhà Ɔte navò fùkù ale. Dhu àkǎ nyǎndà ìngbà dhu bhěyi màtí abádí awù fìyó ípìrǒnga ùtsà dhu, nyǎdù ì'ì abádí ì'ì nà a'uta-tidò nà. ⁸ Yěsù Krístò ní ìnzì arí ndùwǔ ale. Kà rǐ'ì indo àdhàdhì yà ìnzì ndì ndí'íná dhu bhěyi, ndirò kí'iya ndi dhu bhěyi tí dhòdhódhonganà. ⁹ Àpé nyàbhu nyǐ kutrà nyǐ yà olo tí rǐ'ì fùkù dhèdhèrò dhu t'údheta-tidò nǐ. Obhó tí, afíkù àkǎ ròtsì obi Kàgàwà bhà ídzìnga-otù ǒ, ìnzì ní ònyù-okú dò rò ka kùyǎ dhu ifǔ ka kí dhu-otù ǒ. I uyátá ifǔ arí ale dzùnà ònzì ndi dhu rǐ nzĩ àdù akekpa màtí. ¹⁰ Hemě-dzà ǒ rí kasu ònzì Pbàyàhúdì tó pbàkùhání nǎkǎ nzá 'ònyù àlě tó màzàbahù dǒ ka kùbho perè tí Kàgàwà tò dhu*. ¹¹ Obhó tí, ndi hemě-dzà ò, pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà ongónà òtsù ìzǎ-azù nà Atdídǒ flǎ Ngari tí kátina ngari ò, ndínǐ ndi ndabhù tí Kàgàwà tò, rǐ'ì kà rǐ nzérénga ùba nǐ perè tí. Pbétù, ìzǎ-ngbǒna nùbì ka kongónà àdù òwu kàzù nǐ kóró, igi pbanga rǒ

* **13:5** 13.5 Tòr 31.6,8; Yàk 1.5 * **13:6** 13.6 Zàb 118.6 * **13:10** 13.10 Kà-tì ní, Pbàyàhúdì tó somà tó màndu ifǔ arí ale rǎrǐ nzĩ àdù àlě'ì pbàkrístò tíró àlě kábàna Yěsù avè mùsàlabhà dǒ dhu-nyutsi asota nábà.

rò. ¹² Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ka kahò Yèsù átò igi kigò rǒ rò, ndíni p̀b̀indà ale nu'ò tí az̀una nyú n̄, r̀l̀l̀ Kàgàwà-nyìkpó ǒ.

¹³ Nírò, dhu àkǎ nzá àlě r̀ng̀u Pbàyàhúdí tó màndu-owù. Dhu àkǎ àlě r̀owù àlě ùsò Yèsù mànà, àzèmbè àlě kí àlě-itsi ònzi ka kí dhu-dzi òndù yà kàndù itsina ònzi ka kí dhu-dzi dhu bhèyi r̀órò. ¹⁴ Obhó tí, yà adzi ǒ àlě kí'ì mbǎ ádzí rádù àdi pbanga nà, pbétù àlě kí ònena pbanga ní yà irà r̀irà-tsí. ¹⁵ Nírò, Yèsù-otù ǒ, dhu àkǎ àlě r̀ubho perè tí Kàgàwà tò dhu ní, kǒvò ilè àlě kí bìlìnganà dhu. Kà-tì ní, dhu r̀akǎ àlě r̀òngò kǒvò ilè kpangba. ¹⁶ Ndirò, dhu àkǎ nzá nyǎdzo ídzìnga t'ónzita mà dz̀nàk̀u ònzi nyí nyí nzínzìk̀u ǒ dhu mànà rǒ rò. Obhó tí, wò dhu bhèyi perè-tidò núbhò nyí nyí dhu ní ndi rádù Kàgàwà-idhè àbh̀u r̀ika ndì.

¹⁷ Dhu àkǎ nyǒngò nỳnda arí ale-tsù dhu ìr̀ì, nyǎdù abádhí if̀u. Abádhí arí ndi nỳdo, ì ùni dhu ì r̀ovoya ndi okúku dò rò ì anzì kasu tó màk̀ur̀ù Kàgàwà-ònzí dhu-okú dò rò. Wò dhu bhèyi nyí nỳnzì dhu dhu ní ndi rádù abádhí àbh̀u r̀onzì f̀iyó kasu dhèdhe nà, ìnzí ì í 'ùh̀ù r̀órò. Obhó tí, 'ùh̀ù ì í r̀órò abádhí r̀í f̀iyó kasu ònzi dhu-nyutsi nyí nyábàna ídzì dhu tí dhu r̀í'ì mbǎ.

¹⁸ Dhu àkǎ nỳtsò nyí d̀oká. Mǎ mà'ù wà dhu mǎ r̀arí'ì inè ídzì irèta nà, mǎ mózè mǎ'ì ídzì m̀tso nà kóró dhu-tsí ǒ nídhuní. ¹⁹ Ma m̀tdè nyí atdidò, dhu r̀akǎ nỳtsò nyí Kàgàwà-r̀ò, ndíni kábh̀u tí ima madu mà tik̀u ò tsàkàtsàkà.

Itsòta

(Ròm 15.30-32; Kòl 1.9-11; 1Pé 5.10-11)

Ungbòta-Ɔwátá Tó Bhǔkù

Ndrǔna: Ungbòta-Ɔwátá Tó Bhǔkù New Testament

copyright © 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ndrǔna (Ngit)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

abb6c630-aaf1-5647-8172-605215e8fe12